

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Any IX. — Núm. 413 • Barcelona, 25 de març del 1937 • Redacció i Administració: Portal de l'Angel, 24. Tel. 11628 • Preu: 30 cèntims

Finestra oberta

EXTREMISMES

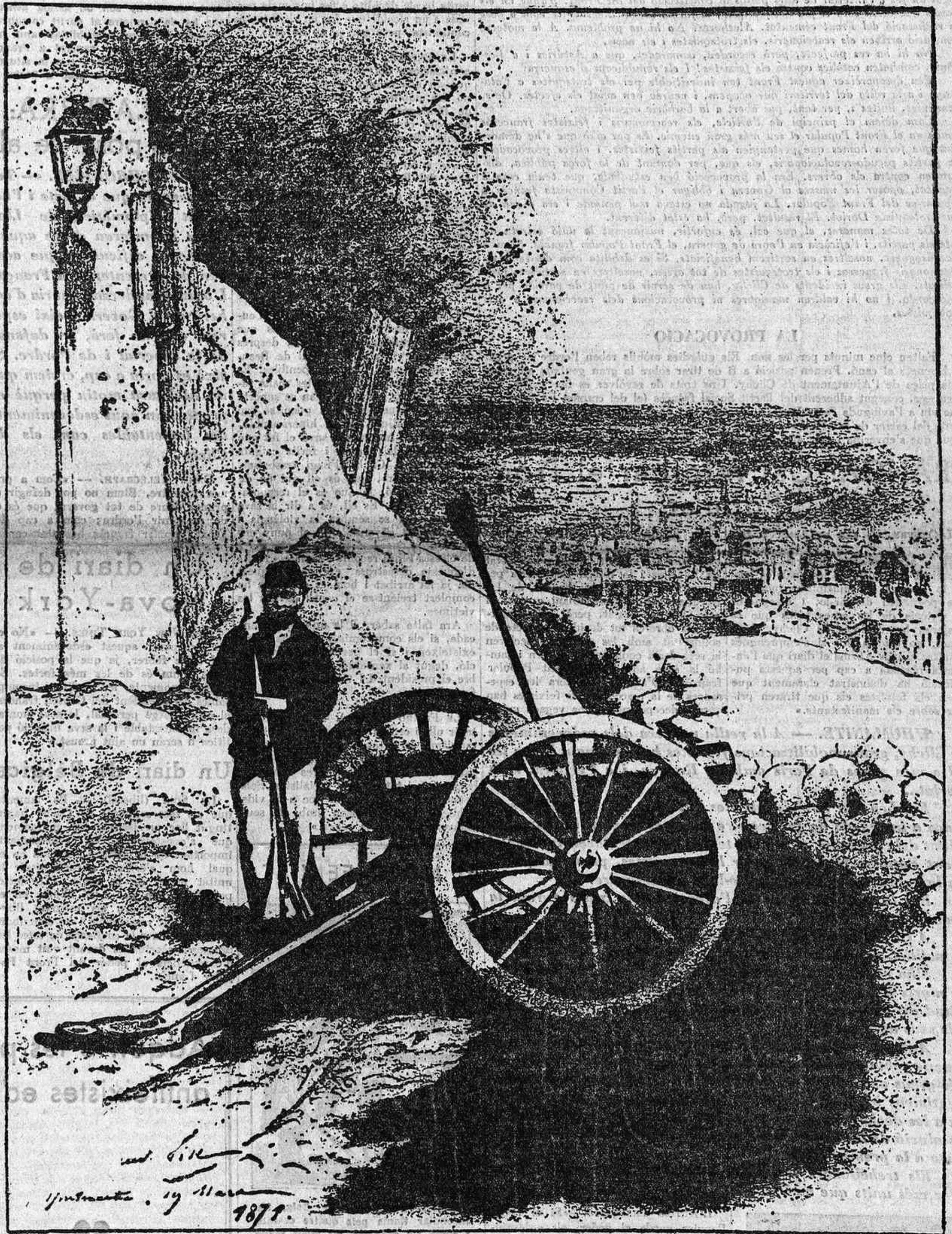
Esser extremista és molt més fàcil que no ésser-ne. Per a ésser extremista no es necessita més que vocabulari adequat; per a ésser revolucionari conscient cal tenir ciència revolucionària, dots analítics objectius, sentit de la realitat. Es per això que el món és ple de cotorres demagògiques, i en canvi no ha conegut, en gairebé un segle, més que un Marx, un Lenin i un Stalin. Es per això, també, que de la demagògia al feixisme no hi ha més que un pas.

El fet que Marinetti i D'Annunzio siguin cirabotes de Mussolini, i que Giménez Caballero, Eugenio Montes, Ledesma Ramos i altra trepa «avantguardista» hagin esdevingut cambres íntims de Franco, vol dir alguna cosa.

Tots aquests honorables desvergonyits havien fet extremisme literari. Durant molt temps hom havia considerat «revolucionària» una literatura que no era, en el fons, altra cosa que onanisme intel·lectual. El temps s'ha encarregat, però, de destriar conceptes i valors, de centrifugar aquella olla de l'art de post-guerra i d'establir categories justes. I d'aquest destriament ha resultat que els que feien demagògia literària, els que desorbitaven històricament l'idioma, els que es deien pomposament «avantguardistes», no eren sinó uns vulgars reaccionaris; mentre que aquells altres que, com Alberti i Garcia Lorca, varen deslliurar-se a temps de l'estèril extremisme per a cercar inspiració en les senzilles, però profundes fonts del sentiment popular, i mitjans d'expressió en les clares i nobles formes tradicionals, han ajudat a forjar un món nou de llibertat i de justícia.

Defugir l'extremisme en tots els ordres, serà, doncs, una mesura de prudència i de bon sentit revolucionari. La demagògia és la disfressa preferida pel feixisme i la que més bon resultat li ha donat fins ara.

MIRADOR

Dibuix d'André Gill

EN AQUEST NUMERO:

Narració d'un testimoni presencial de la «Commune»: el 18 de març
per H. LISSAGARAY

OPINIONS I DEBATS

La provocació feixista de Clichy

SIGNIFICACIO DELS FETS

La premsa de dreta i filofeixista de la veïna República no ha sabut dissimular la seva alegria pels greus incidents de Clichy. Hi veia l'enfonsament del Front Popular francès. Aquest desig dels feixistes francesos és compartit pels trotsquistes, mitjançant la fórmula següent, reproduïda en l'òrgan que tenen a Catalunya: el frontpopulisme facilita els plans de la reacció. És lògic que els feixistes francesos opinin el mateix que els trotsquistes d'aquí. Però per a ningú no és un secret que Hitler i Mussolini combaten sense mercè el Front Popular; tothom sap que els governs dictatorials, Polònia, per exemple, prohibeixen que sigui un fet a l'interior de llurs països la constitució del dit Front. Adhuc en els països que estan sota el jou del feixisme, la forma il·legal d'actuar té com a base la realització del Front esmentat. Aleshores? No hi ha problema. A la mateixa conclusió arriben els reaccionaris, els trotsquistes i els nazis.

No hi ha res perfecte, però recordeu, camarades, que a Astúries i a Rússia, combaten catòlics contra els feixistes! I els republicans d'esquerra? Feu desaparèixer aquest Front tan indesitjable per als trotsquistes a Catalunya i a la resta del territori que ocupem, i veureu ben aviat els efectes. Odis, rancúnies, lluites i, per tant, pas obert a la barbàrie organitzada.

Com dèiem al principi de l'article, els reaccionaris i feixistes francesos veuen en el Front Popular el seu més gran enemic. És per això que s'ha demostrat que foren homes que pertanyien als partits feixistes, i altres provocadors de partits pseudo-revolucionaris, els que, per damunt de la força pública, disparaven contra els obrers. Era la provocació ben estudiada, que tenia com a finalitat, oposar les masses al Govern i obligar el Partit Comunista francès a separar-se del Front Popular. La jugada no estava mal pensada i era digna de l'ex-trotsquista Doriot. El resultat, però, ha estat diferent.

De totes maneres, el que cal, és enfortir, mitjançant la unió estreta de tots els partits, i l'eficàcia en l'obra de govern, el Front Popular francès. Si això s'aconsegueix, nosaltres en sortirem beneficiats. Si es debilita com desitgen els reaccionaris francesos i els trotsquistes de tot arreu, nosaltres en sortirem perjudicats. Els greus incidents de Clichy, han de servir de punt de partida per a reforçar-lo, i no hi valdran maniobres ni provocacions dels reaccionaris o dels trotsquistes.

LA PROVOCACIO

Falten cinc minuts per les nou. Els guàrdies mòbils reben l'ordre de posar la banyeta al canó. Prenen posició a fi de tirar sobre la gran gentada aplegada a la plaça de l'Ajuntament de Clichy. Uns trets de revòlver es fan sentir. Un carnisser, conegut adherent del Partit Social francès (el del coronel La Rocque), que viu a l'avinguda Jean Jaurés i el propietari d'un estanc, així com els habitants del carrer de la «Union», comencen a tirar trets de revòlver sobre la multitud que s'enverina i que, així provocada, es llança sobre el servei d'ordre.

FRANÇA: Cal reforçar el Front Popular

L'ŒUVRE. — «Es realitzant la tasca del Front Popular francès, mantenint la seva cohesió, malgrat les provocacions per mitjà de les quals es busca la manera de multiplicar incidents que poguessin dividir-lo, i assegurant la victòria de les seves idees que es venjaran les víctimes de Clichy. Això doncs, no tindria lloc si s'empréssim un altre camí.» Afirmar el diari que l'enquesta portada a cap per aquesta publicació ha demostrat clarament que foren els feixistes els que tiraren primer sobre els manifestants.»

LE POPULAIRE. — «S'ha demostrat clarament que els únics que han sortit beneficiats d'aquella jornada han estat els feixistes i la reacció capitalista per compte de la qual les bandes de La Rocque i de Doriot-Sabiani operen al país. Pel seu costat, però, les organitzacions obreres tot decidint un acte de solidaritat amb les víctimes declaren la seva forta confiança al govern i també la seva adhesió al Front Popular francès. D'aquesta manera les esperances de la reacció i dels feixistes han quedat decepcionades una vegada més.»

L'HUMANITE. — A la vetlla mateixa dels esdeveniments de Clichy, grans mobilitzacions feixistes havien tingut lloc a les sales més grans de París amb La Rocque, i a Versalles amb Doriot...

Era ben clar que els feixistes buscaven la sang amb l'esperança a la vegada de fer recaure sobre el Govern la responsabilitat dels assassins, al mateix temps que intentaven trencar el Front Popular francès i isolar els comunistes, presentats, contra la veritat, com els organitzadors del desordre.

Era la mateixa lògica de l'ofensiva dels trusts durant la «pausa».

A Clichy es tractà ben bé d'una fase d'una vasta operació de política general volguda per les oligarquies.

S'ha vessat sang. Tots els morts pertanyen al poble. I tots els morts són treballadors de Clichy o dels pobles veïns. L'amplitud del crim, no hi ha dubte, ha sobrepassat les intencions dels seus autors...

Aquesta empenya de la premsa contra els comunistes, aquesta ràbia que els condueix a les més greus mentides i a les més greus absurditats — que va fins a aquell extravagant desmentiment inculpat al president del Consell que feia referència a les declaracions de Duclos i de Thores, que reclamaven la dissolució de les lligues i la depuració de la policia — tot això portà a la premeditació.

Els treballadors socialistes i comunistes, però, declaren estar més units que mai.

—Pere Pérez va sortir de la presó d'ahir. Però esperen-lo; tornarà de seguida.

L'ACTION FRANÇAISE. — «Si el Front Popular queda al poder, els esdeveniments de Clichy seran el prelude de greus incidents, les conseqüències dels quals, tenint en compte la incertitud de la situació europea, poden esdevenir ràpidament tràgics. Quan es posen en moviment els desigs de les masses, hom sap com comença, però no sap mai com pot acabar. Hi va haver començaments de barricades, la qual cosa caracteritza la revolta, i la revolta va seguir seguida de la revolució. Els incidents de Clichy són un detestable toc de campana que podria molt bé transformar-se en un toc d'alarma.»

LE MATIN. — «Seria interessant per l'enquesta que actualment s'està portant a cap, buscar quins són els que donaren el senyal d'aquella desobediència i quins són, per tant, els que feren el paper de provocadors. Seran els trotsquistes? Seran els socialistes ardents i altres elements agressius desbordant les consignes dels caps responsables de les tropes bolxevics i socialistes? Seran els militants locals decidits a fer una mala passada a un alcalde que fou en altre temps comunista, però que ja no ho és?»

LE PEUPLE. — «Suposeu que les organitzacions del Front Popular convoques una reunió, encara que aquesta no fos pública, a l'avinguda del Bois de Boulogne. Suposeu que la mateixa tragèdia que tingué lloc a Clichy es manifestés en aquella reunió. Immediatament tothom diria: «Però que hi anava a fer el Front Popular a l'avinguda del Bois de Boulogne?»

Ignorem per un moment que les lligues estan dissoltes i fem ara nosaltres aquesta pregunta: «Què hi anaven a fer les Croix de Feu a Clichy? Si és que volien assistir a una sessió de cinema, disposen de diferents barris on se'ls veu amb simpatia i que nosaltres els cedim de bon grat.»

L'ECHO DE PARIS (feixista). — Concepció amb facilitat que les hores que passa el president del Consell, després de la seva visita a l'hospital de Reaujon, siguin particularment penibles. És sempre desagradable tenir les mans tacades de sang, sobretot quan se suporta malament aquell efecte i quan se sap que Lleó Blum és un hipersensible. Com tampoc no ens estranya el fet que l'espectacle dels morts i ferits caiguts o lesionats a Clichy l'hagi trasbalsat. Li direm, però, que és ell qui ha de sentir l'emoció, ja que és el responsable del drama. És ell, és a dir la seva política. On se sembla la violència i l'odi, no es governa amb el puny enlaire, ni s'aixeca el poble per la lluita de classes sense recollir un dia els fruits d'aquesta desastrosa excitació. Aquest dia ja ha arribat i hom es creu que ha complert trent-se el capell davant les víctimes.

Ara falta saber, si la unió està trencada, si els compromisos contrets ja no existeixen i si el partit de la revolució, degut al xantatge que exerceix sobre el president del Consell acabarà per fer-se'l seu.

LE FIGARO (feixista). — «Només cal tenir ulls i orelles per a saber que el comunisme és a tot arreu l'adversari de la llibertat i és per això que tots els països que encara són lliures l'han rebutjat fins i tot els més socialistes. Sols Espanya li havia fet un lloc a la vida pública. Avut ho paga amb els seus cadàvers i les seves runes.»

EL NERO FEIXISTA

«...després, l'Emperador Boig, féu incendiar Roma pels quatre costats, i culpà els cristians, als quals manà destruir als amfiteatres per dolir la turba romana...»

(De la Història Universal)

«Els contenars de granades i bombes aèries no han fet el més petit dany a la ciutat. Els mateixos militans incendiaran les cases, mataran les dones i nens. Seran castigats severament per les autoritats nacionals...»

(Declaracions de l'ex-general Franco)

(De Parpañoli, a «Crítica»)

ALEMANYA: La culpa és, naturalment, dels comunistes

ANGRIFF. — L'òrgan del Dr. Goebbels diu que les notícies alarmants arribades de París demostren que aquella revolta havia estat preparada pel partit comunista. Es pot dir, declara, que els incidents de Clichy són un assaig general que ha de permetre al partit comunista sospesar les seves probabilitats amb mireres a una revolució general a França. Per tant s'ha de creure que la situació esdevindrà encara més greu a París. El sistema Blum, acaba dient, està exposat a una crisi greu.

VOELKISCHE BEOBSACHTER (òrgan oficial del partit nazi). — Després de donar tots els detalls imaginables sobre els fets de Clichy, a la seva manera, insisteix sobre la importància del perill comunista que amenaça França i també sobre «el sagnant avís que tot això representa per al govern Blum».

ANGLATERRA: L'opinió moderada ha de posar-se al costat del Govern

NEWS CHRONICLE. — Tot ja preveure que el tacte i l'habilitat diplomàtica de Lleó Blum triomfaran sobre aquestes noves dificultats que acaben de presentar-se a França. L'opinió moderada hauria d'adherir-se al Govern i així esperar que ho farà, en defensa de la llibertat i de l'ordre. Si això es porta a cap, creiem que no hi haurà motiu perquè es produeixin nous esdeveniments tan lamentables com els de Clichy.

rat pels comunistes, que són, almenys nominalment, partidaris seus, per haver vessat la sang dels treballadors i ha estat invitat a castigar la policia, que no sembla haver fet altra cosa que complir amb el seu deure, en una situació deplorable.

Si creiem el que ens afirmen els observadors, són els comunistes els agressors.

Aquestes revoltes no són favorables a l'administració i si conduïxen, com sembla probable, a una restricció de la llibertat de reunió, el partit que tindrà més ocasions de deplorar aquest resultat serà el Partit Comunista, que voldria privar d'aquest dret els altres.

EVENING STANDARD. — «El Partit Socialista francès no ha dit segurament la seva última paraula, però mentre Lleó Blum es dediqui amb un èxit creixent a la tasca empresa sobre el restabliment de la prosperitat, probablement no haurà de tancar gaire les crides que La Rocque pugui adreçar al poble francès.»

DAILY TELEGRAPH. — «Com a primer ministre, Blum no pot defugir el primer deure de tot govern, que és el de mantenir l'ordre; com a cap del Front Popular francès ha estat censu-

Un diari de Nova-York

THE NEW YORK TIMES. — «No es pot comparar aquest esdeveniment al del 5 de febrer, ja que la posició de Lleó Blum és de les més fortes. En aquests moments, les qualitats incomptables del president del Consell francès, el seu coratge personal, la seva honradesa incontestable i la seva intuïció política li seran un ajut preuat.»

Un diari de Suïssa

LE JOURNAL DE GENEVE. — «Els esdeveniments de Clichy no tenen res d'extraordinari; el que és extraordinari és l'encegament dels que no veuen les causes i les conseqüències. De l'existència d'un govern que, experimentant el control dels comunistes, és portat per ells, ha de resultar-ne per força un malestar profund i creixent. Mentre aquesta causa existirà, l'efecte seguirà tenint lloc. La maniobra és extremista, no cal dubtar-ne. Si regnés un ordre veritable, l'alcalde de Clichy hauria estat dimès tot seguit i en lloc de parlar amablement amb els culpables, se'ls hauria enviat a passejar. No es tracta d'adoptar mesures contra les víctimes, sinó contra les organitzacions que, sense amagar-se'n, treballen per la revolució. En lloc de fer això, hom sembla més aviat buscar la manera de donar satisfaccions, sota una forma qualsevol, als socialistes, als extremites i als comunistes.»

Un diari de Bèlgica

LE SOIR (liberal). — Es lamenta que els fets sagnants de Clichy hagin tingut lloc precisament en un moment que s'assisteix a un redreçament important de la política francesa en el qual hom s'esforça a reconstituir la unitat moral de la nació. L'evolució portada a cap per Lleó Blum, en el sentit d'un retorn als mètodes liberals, és molt remarcable i ha contribuït a fer reconèixer la confiança de totes les promeses efectuades durant vuit mesos d'experiència al poder del Front Popular francès.

Adquiriu les postals antifeixistes editades per U. G. T. P. S. U.

CANISERIA ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 11 Telfon 44655

LLEGIU: treball

MIRANT A FORA

Les dificultats interiors empenyen Hitler a l'aventura

per HANS BEHREND

El III Reich corre, sense cap dubte, cap a noves complicacions interiors. Entre els obrers, la inquietud provocada per la puja del cost de la vida i el baix nivell dels salaris, és cada vegada més forta. La lluita de les Esglésies evangèlica i catòlica, forma pronunciada de l'oposició antifeixista, sobretot per part de la petita burgesia i dels camperols, pren formes cada vegada més agudes. A causa de l'escassetat de farratges, els camperols recorren, una vegada més, al mitjà desesperat de la matança en massa del bestiar, especialment els porcs. S'afegeix a això l'amenaça, suspesa com una espasa de Damocles sobre el cap de la població, de la falta de cereals el maig proper, tenint en compte la mala collita de l'any passat. En fi, la intervenció hitleriana a Espanya, no deixa de provocar un seriós descontentament; provoca rumors, que no se sap d'on surten i augmenta l'adversió contra el règim.

No hi ha necessitat de recórrer a les informacions il·legals, per a percebre la viva oposició feta pels obrers. *El Ruhrarbeiter* (Treballador del Ruhr), òrgan del Front del Treball, ens assabenta de l'existència d'aspres discussions al si de les fàbriques. I, sobre quin tema? Hi ha una qüestió candent: el límit dels mil marcs. Durant els intervals de treball, als mostradors dels bars i a les taules dels parroquians, aquesta qüestió suscita molt mal humor. Cosa perfectament comprensible.

Els obrers es recorden, en efecte — i l'oposició antifeixista s'encarrega de refrescar vigorosament la memòria d'aquells que ho hagin oblidat —, que els propis nazis havien proposat antigament a la Cambra, amb gran acompanyament de propaganda en llurs reunions públiques, de no permetre que ningú guanyés més de mil marcs per mes. Avui, els ingressos dels contractistes, dels grans accionistes i dels administradors, assoleixen sumes fantàstiques, i algunes vegades arriben al múltiple de les quantitats més altes dels anys de la conjuntura del 1928-1929. Per descomptat, *el Ruhrarbeiter* tracta de justificar aquest desenrotllament, apellant al vell argument, gastat a més no poder, de la iniciativa dels grans que dona a guanyar als petits. Però àdhuc els bonzes del Front del Treball semblen més aviat desconfiats sobre la força de convicció de llurs propis arguments.

«Molta gent es deixarà difícilment convèncer, àdhuc es pot pensar que molts dels que perceben baixos salaris fins s'exasperaran provisionalment contra aquestes constatacions.»

Nosaltres estem persuadits d'això especialment en virtut de la trista situació del proletariat del Ruhr. Avui no assenyalarem els quadres de salaris; ens limitarem a relatar un fet més eloqüent que tots els recitats del món, per a il·lustrar el saqueig dels salaris i la privació de tot dret dels obrers. Fa uns dies, Faber, cap de les explotacions mineres del Reich, ha fet, en companyia d'un empleat superior de la casa Krupp, una tournée a través de les escoles d'Essen, per tal de preguntar als escolars quins d'elles tenien ganes d'èsser miners. Però, entre els escolars interrogats, dels quals més de 2.000 eren fills de miners, solament 45 declararen que volien ésser miners.

Aquests senyors no amagaren de cap manera llur emoció.

A les riberes del Spree, les coses no passen d'una manera diferent que a les del Ruhr. Donem la paraula a un document oficial. Aquests darrers dies el Consell de confiança de l'A.E.G.-Brunnenstrasse, aquesta gran fàbrica que domina el nord de Berlín, era ornat amb la declaració següent:

Consell de confiança l'A. E. G.-Brunnenstrasse

Atenció!

Per la present, demano a tots aquests membres tan maliciosos del personal que han observat tan ràpidament l'alça general del cost de la vida i l'escassetat de farratges, que parlin per fi

també una miqueta durant els esbarjos i als vestiaris, de la «Força per l'alegria», de la lluita contra l'atur, així com de la igualtat de drets obtinguts novament a Europa i de la llibertat militar, per tal que els oradors no adquireixin una reputació de massa monotonos. Aquestes gents són tan hàbils i tan bons oradors, que jo estaria desolat en haver de renunciar a llurs serveis de propaganda. A més, jo els previngo que la S. A. i la D. A. F. (Front del Treball Alemany), han rebut la missió de buscar aquestes persones a l'efecte de donar-los cursos especials (!) d'oratorria.

Signat: El cap de la fàbrica. Soost.

Se sap el sentit de la pobra ironia del final; amenaça de camp de concentració per als obrers, als quals la direcció es veu obligada a reconèixer, malgrat tot, intel·ligència i habilitat. Pel que es veu — aquest anunci val per dos volums — els obrers han discutit molt vivament sobre la vida cara i la manca de productes, així com sobre llurs causes, i no poden i no volen de cap manera comprendre la filosofia hitleriana que els canons són més importants que no la mantega.

L'evolució d'aquestes últimes setmanes, només pot consolidar, per altra part, aquesta actitud; en efecte, és solament ara que la introducció de la tarja de greixos, que ha tingut lloc el primer de gener del 1937, comença a manifestar el seu ple efecte.

En la lluita clerical, la situació ha empitjorat considerablement. Hi ha a ci una lluita d'armes molt desiguals; d'un costat, milers de clergues reclamen en companyia de llurs feligresos, la llibertat de consciència i de religió, i de l'altre, els arguments «convincents» de la Gestapo, desitjosa de fer de l'Església purament i simplement un instrument de la política de guerra i de guerra civil dels nacionals. Hitler acaba de decretar noves eleccions parroquials, que, certament, es faran sota el règim de terror. Des d'ara es prohibeixen els òrgans de l'Església evangèlica, a menys que no estiguin en un cent per cent sota la influència de la creu gammada; alguns clergues són declarats boigs, se'ls deté, se'ls prohibeix viatjar o parlar en algunes províncies, en una paraula, és el regnat de Heimmler.

El catolicisme no és tractat millor. Alguns cardenals i arquebisbes han fet temptatives d'aproximació amb el règim. Es inútil. Els grups de la S. A. reben instruccions ordenant als caps i àdhuc a les mateixes tropes, a sortir de l'Església catòlica. Les detencions de dirigents de la joventut catòlica, continuen. Es declara la guerra a la creu, quan no està ornada a la manera hitleriana. Recentment hi ha hagut, a propòsit d'això, un fort moviment de protesta a Odenburg i a tota la província. En aquesta regió de petits burgesos i de camperols mitjans, el governador hitlerian, Röver, ordenà que, tot el més tard el 15 de desembre del 1936, havia de desaparèixer de les escoles la creu. La població organitzà un gran moviment de protesta, que començà amb delegacions individuals i acabà amb crits d'«A baix Röver!», en una manifestació de masses a Cloppenburg, de manera que el decret hagué d'ésser derogat immediatament.

El descontentament que augmenta en totes les capes treballadores del país i produeix aquesta sorda inquietud tan característica en el III Reich, obliga Hitler a posar-se febrilment a buscar una vàlvula de fugida en política exterior. És necessari que el Führer ofereixi un nou èxit al poble descontent. Allò que podria amb riscos relativament reduïts, ha estat fet: la devolució del Sarre, ocupació de Renània, rearmament, introducció del servei militar obligatori, declaració de Reichs banhn i de la Reichs bank (Ferrocarrils i Banc de l'Estat) com a propietat de l'Estat. Ara, és el banditatge territorial allò que està a l'ordre del dia de la dictadura gris. A jutjar pel tot adoptat per la premsa feixista d'aquestes últimes setmanes, els pitjors temors estan justificats. Goebbels ha declarat l'11 de febrer a Berlín, en una manifestació: «No cal dir que la transformació de la nació alemanya ha de tenir repercussions al restant del món. La petita vida política tranquil·la, a Europa, pertany definitivament al passat.»

El feixisme alemany es pronuncia, doncs, clarament contra la tranquil·litat d'Europa; reconeix amb orgull provocador, que la inquietud que ha suscitat arreu, té per origen les maquinacions del govern hitlerian: «No és solament Moscou qui fa propaganda mundial! També nosaltres teixim la nostra tela d'aranya!» (Goebbels, parlant el 4 de febrer a Hamburg).

En efecte, la xarxa intervencionista gris va d'Espanya i el Marroc fins a Romania; de Grècia fins a Escandinàvia, sense parlar de les maniobres nazis a Amèrica, a l'Àfrica del Sud i a les Índies holandeses.

Si la diplomàcia soviètica ha aconseguit posar alguns entrebancs en la política de guerra en els Estats de Finlàndia i del Bàltic (malgrat que Goebbels hagi fet distribuir, sense èxit per altra part, manifestos pseudo-comunistes a Kovno, per a tractar de comprometre el mariscal soviètic Yégorov), els feixistes hitlerians actuen, abans que tot, al sud-oest d'Europa. Els esdeveniments del 22 de febrer a Viena, aquest espectacle organitzat per Papen, a favor de l'agregació d'Àustria a l'Alemanya hitleriana, no deixen lloc a dubtes que el tractat de l'11 de juliol del 1936, amb el seu reconeixement de l'autonomia austríaca, no és altra cosa, per als amos del III Reich, que un d'aquests papers mullats que per a ells són tots els Tractats. Ells han anat fins al putsch, fins a l'assassinat del canceller, per tal de forçar el pas del Sud-est. Per què han de retrocedir davant d'una segona temptativa del mateix gènere?

No vacillaran tampoc de fer irrupció, fora dels Monts Metàlics i Gèntis i del Bosc bavarès, a Txecoslovàquia, per a fer taula rasa d'aquesta part d'Europa que, «sofrint d'una apendicitis, ha de passar per una operació». Puix que és aquest fragment intestinal inútil allò a què l'exposició nacionalista ambulanta, «Poblacions de frontera en lluita», compara la Txecoslovàquia. Es reparteix deliberadament tota la República i la meitat de Bohèmia i la Moràvia-Silèsia, són atribuïdes a Alemanya.

L'ambaixador alemany a Praga, Eissenlohr, es comporta com si Bohèmia fos una satràpia parada. Pren part sense preocupar-se de res en les recepcions oficials de Heinler. La *Augsburger Zeitung* es pregunta misteriosament — aquesta pregunta suposa fets en l'esdevenidor, ja en vies de realització —: «Qui sap si l'hora de l'alliberament no sonarà ben aviat per a Komrad Heinler i els seus fidels?» I l'*Angriff* es permet amenaces tan precises, que els lords anglesos, que creuen sempre en les promeses de pau de Hitler, haurien d'entendre bé:

«El ministre d'Affers estrangers txecoslovac, Krofta, ignora que tots (subratllats a l'*Angriff*) els veïns de Txecoslovàquia no toleraran ja aquest focus d'infecció roig al centre d'Europa; ignora la ruptura de la Petita Entesa sota el pes d'amistat soviètico-txeca; ignora que la major i sobretot, la millor part dels francesos no moraran un dit a favor de Praga. Ell és l'únic que desco-neix la gravetat de la situació a Europa.»

Nosaltres la coneixem. Nosaltres sabem que la Petita Entesa no està malament pels tractats concertats per Txecoslovàquia, sinó pels maneigs del hitlerisme, la intervenció del qual en els afers interiors de Romania i Iugoslàvia, que arriba fins a afavorir els preparatius de cops d'Estat feixistes en aquests dos països, produeix serioses bretxes en l'edifici de la Petita Entesa. Sabem els formidables preparatius de guerra a la frontera germano-txeca; coneixem el contraban d'armes practicat pel III Reich als Súdets, la impulsió febril donada a la construcció de la xarxa automòbil Goerlitz - Dresde - Plauen - Bayreuth - Nuremberg - Ingolstadt - Traunstein i Berlín - Dessau - Dresde. I creiem que l'Estat Major posseïx sobre això material seriós. Desgraciadament, hi ha a Txecoslovàquia mitjans influents que impedeixen que es desem-mascanin a fons els plans d'insurrecció i de guerra dels caps de la creu gammada. D'altra manera, el toc d'alar-me resonaria molt més fort a tot el món.

Es que el feixisme tracta de realitzar allò que la *National Zeitung* d'Essen, òrgan de Goering reivindicava aquests dies amb el títol d'«Europa central sota la direcció alemanya»? Quin serà el caràcter d'aquesta darrera? Un tal senyor Krebs, ciutadà txecoslovac, diputat alemany al Reichstag i funcionari, que acaba d'ésser nomenat conseller d'Estat superior en el ministeri de Goeb-

La regió de Leningrad el 1937

per IVANOF

president de la Comissió d'Economia planificada de la regió de Leningrad

El camarada Stalin ha dit en la primera Conferència de la Unió dels obrers stajanovistes:

«El moviment stajanovista ens obre l'única via que cal per a passar del socialisme al comunisme, permet assolir aquesta productivitat de treball superior, que cal per a passar del socialisme al comunisme i abolir el contrast entre el treball manual i l'intel·lectual.»

Els resultats de l'any 1936 donen la prova més clara d'això. El 1936, hi ha hagut un enorme creixement de la producció industrial de la Unió Soviètica. Aquest creixement es xifra en un 35'8 per 100 en relació al 1935 per 100 el 1935. La indústria de la regió de Leningrad (empreses reunides sota la direcció de cinc comissaris del poble i a la cooperativa artesana), ha donat al país productes per un valor de 10.200 milions de rubles, contra 7.900 milions el 1935.

A la Rússia tsarista, la producció de l'any 1913 en tota la indústria metal·lúrgica i elèctrica s'elevava a 1.648 milions de rubles. Però, solament la producció de la regió de Leningrad durant l'any precedent, en aquestes rames de la indústria, era dues vegades i mitja més elevada, és a dir, de 3.848 milions de rubles.

La part de la regió de Leningrad en la producció industrial de la Unió Soviètica, s'eleva aproximadament a un 18 per 100. En algunes rames de la indústria és, malgrat tot, molt més elevada. A la indústria metal·lúrgica i elèctrica, és del 20 per 100; a la construcció de turbines, del 75 per 100; a la de turbogeneradors, del 85 per 100, i en la fabricació de calçat de cautxú, del 68 per 100. Aquestes xifres demostren que si els teòrics del camp feixista-zinovievista-trotsquista pretenen que el paper de la regió industrial de Leningrad s'apaga, aquesta és una idea característica de sabotejadors.

A les rames més importants de la producció, la regió de Leningrad ha realitzat el seu pla quinquennal en quatre anys. Un cert nombre de grans fàbriques han realitzat ja el pla. Aquests èxits són deguts en primer lloc al moviment stajanovista, molt desenrotllat.

El moviment stajanovista ha estat la causa d'un ritme de creixement desconegut fins ara de la productivitat del treball. La fabricació d'un tractor de llaurar exigia abans 156 hores de treball; els stajanovistes el fan avui en 92 hores.

Cal que l'any 1937 sigui un any de creixement ultraràpid de la indústria. Cal arribar a un millorament sensible de la qualitat de la producció, a la reducció del preu de cost, a una execució impecable de les ordres de l'exèrcit, a l'augment de l'extracció de combustibles locals, així com a una mecanització completa de la indústria forestal. Cal que la indústria local, així com les cooperatives de producció industrial augmentin sensiblement la quantitat d'articles de consum diari i l'elecció d'aquests articles.

Una atenció molt especial ha d'ésser consagrada a la producció de materials de construcció. Són necessaris, per exemple, 520 milions de teules, en lloc de 415 milions el 1936. A aquest respecte, la fàbrica de silicat de Pavlosk (director: Tsaikó) ocupa un lloc de primer ordre, puix que, gràcies a la justa direcció del moviment stajanovista, ha obtingut una bona organitza-

ció de la producció i ha ultrapassat la capacitat prevista.

bels, ens ho revela en un fascicle. Segons ell:

«Europa central, amb els seus 180 milions d'habitants, només pot ésser que una federació d'Estats sota la direcció d'Alemanya. En aquest sentit, la lluita dels flamencs a Bèlgica, dels alsacians a Alsàcia, dels alemanys dels Súdets i del txecoslovac a Txecoslovàquia, dels croates i dels alemanys al país eslaus del Sud, dels alemanys i dels rutens a Polònia, etc., per la conquesta de la seva autonomia nacional, no és altra cosa que la preparació de l'Europa central de l'esdevenidor.»

Aquest programa permet reconèixer sense treball l'objecte d'hegemonia a Europa que s'ha assignat Hitler. Un sol mitjà pot obstaculitzar-lo: la seguretat col·lectiva.

Quant a l'economia agrícola de la regió de Leningrad, és encara endarrerida. El 1936, li fou concedida una subvenció de l'Estat: 34 noves estacions de màquines i tractors foren instal·lades i el crèdit concedit per l'Estat als koljoses fou elevat a 98 milions de rubles. No obstant, la xifra prevista per a la recollida no fou assolida.

Naturalment, això no significa de cap manera que la regió de Leningrad no hagi fet cap progrés en matèria agrícola. La recollida, per exemple, fou feta en menys temps que l'any anterior. La mecanització del treball agrícola continua desenrotllant-se. Mentre que el 1935, les estacions de màquines i tractors servien al 25 per 100 de les economies col·lectives, el 1936 ho feien ja pel 48 per 100 de totes les regions col·lectives de la regió. El pla d'utilització dels tractors ha estat realitzat en un 112 per 100 i el rendiment mitjà del tractor ha augmentat en un 76 per 100.

Una cosa que cal remarcar, és el gran ús de les màquines de desfilat el lli. El 1934, la regió no en podia més que 97; el 1935, 297; el 1936, 548.

Per al 1937, les xifres següents són previstes per a les collites: cereals, 12'5 quintars; llegums, 140 quintars; lli, 4 quintars; farratges, 220 quintars; trèvol, 30 quintars; patates, 125. La utilització dels adobs químics s'ha duplicada. Seran acondicionades 22 noves estacions de màquines i tractors. El parc de tractors comprèn 5.484 unitats, contra 4.109 el 1936. El nombre de segadores-trilladores s'eleva a 702 contra 352 el 1936; el nombre de màquines de desfilat lli, a 988, contra 588; el de les trilladores, a 920 contra 540. D'aquesta manera, el treball rural serà sensiblement més mecanitzat.

El tràfic de les mercaderies ha d'eleva-se aquest any a un 23'9 per 100 a la regió de Leningrad i assolir la xifra de 10.809 milions de rubles. El paper dels magatzems al detall, especialitzats, serà augmentat. Més de set milions de rubles són previstes per a la construcció de nous grans magatzems i locals comercials. Els obrers de la xarxa comercial han de millorar la qualitat del servei dels treballadors-clients, les exigències dels quals augmenten continuament.

El 1937 serà també un any de desenrotllament cultural accelerat. Les despeses per a fins socials i culturals (ensenyament, protecció sanitària, etc.), passaran de 308 milions de rubles el 1936, a 370 milions de rubles.

Els èxits de l'any 1936 han creat hipòtesis molt favorables per a la realització i la superació del pla del 1937. Cal que l'any 1937 sigui l'any de lluita per l'alta qualitat del treball en tots els dominis: per l'alta qualitat dels productes, per collites més abundants, per un nivell cultural més elevat, com ho exigeix la realització de la Constitució staliniana.

La situació geogràfica de la regió de Leningrad carrega als treballadors de la regió d'una responsabilitat grandiosa. Cal que ells curin de la inviolabilitat de les fronteres, que reforcin i mantinguin la veritable disciplina revolucionària. Cal que treballin de tal manera, que el territori soviètic sigui prohibit per sempre a tot enemic, a tot bandit, sabotejador, espia trotsquista.

No hi ha dubte que sota la direcció dels bolxevics de Leningrad, tenint al front al camarada Jdanof, els obrers, camperols koljosiats i tots els treballadors de la gloriosa ciutat i la seva regió, donaran proves de nous exemples de gran productivitat, i continuaran desplegant, durant l'any vintè de la Revolució d'Octubre, l'emulació socialista i la seva forma superior, el moviment stajanovista. Noves victòries del socialisme caldrà consignar en aquesta via.

AQUEST NUMERO
HA PASSAT PER
LA CENSURA

MIRADOR DE LA GUERRA

CRONICA

El capellà de regiment i el Comissari polític

En altres èpoques de la història nacional, figurava com a element indispensable dintre les unitats armades, un personatge molt important, amb graduació, uniforme, categoria i àdhuc espasa d'oficial, malgrat que, per paradoxa, les seves funcions fossin de pau i no pas de guerra. Ens referim al capellà del regiment, encarregat de la feixuga tasca d'evangelitzar els «sorges» i mantenir, dins de l'exèrcit, el foc sagrat de les veritats del cateisme.

Anys enrera, el capellà d'un regiment era de prou fàcil identificació. Enmig dels terribles bigotis dels militars de l'època, la cara rasurada del clergue castrense destacava com una pàgina blanca dintre un llibre molt farric de text. El capellà de regiment solia vestir de paisà i el seu uniforme amb el distintiu morat, no sortia més que a les grans parades o bé quan en campanya calia tenir sempre a punt passaports espirituals per a obrir les portes del cel als soldats que caiguessin...

El capellà del regiment era força distint del clergue secular pròpiament dit i encara més que el frare enganxós o encarcerat. Entre un rector rural i un «teniente cura» hi ha hagut sempre la diferència essencial que, mentre el primer té majordona, el segon disposa d'un assistent, la qual cosa li serveix molt per a la salvació de l'ànima. Per altra banda, el capellà de regiment no acostuma pas a estar-se de res. Ell com ningú sap fer compatibles les obligacions del sagrat ministeri amb les realitats de la vida i no fa rebequeries davant d'una ampolla de bon conyac ni el desplaça conèixer de tant en tant Eva pecadora. (De fet, això no ha d'escandalitzar-nos. Si d'incompatibilitats anéssim a parlar, molt més incompatibles són les doctrines del Crist amb les armes que amb l'amor. Ell va trobar mots per a defensar Maria de Magdala i àdhuc la dona adúltera, però es mantingué irreductible davant la guerra.) Què té d'estrany, doncs, que el capellà de regiment, que personifica, per paradoxa, el Déu de Pau enmig de gent de guerra, no sigui exageradament exacte en el compliment d'altres deures canònics? Qui fa un cove fa un cistell. I qui diu missa damunt les ruïnes d'un poblet — per a edificació dels quals es scaben d'ensorrar-lo — i qui té cura d'absoldre els que maten per gust o per disciplina, bé pot permetre's la llibertat de no ésser més papista que el papa i assaborir amb rabelegiana delectació els bons talls, siguin de la mena que siguin.

Naturalment que tots els capellans que oficiaven als regiments abans del 19 de juliol, incloent-hi els que encara exerceixen, segurament, als rengles facciosos, no poden tallar-se pel mateix patró. Podien donar-se capellans de regiment fanàtics, rígids i malhumorats com un «arcediano de San Gil» qualsevulla. Però tenim notícies que eren l'excepció. En llur gran majoria, els capellans de regiment eren gent de la més trempada, galnaires, divertits, «bon vivants», com aquell que acompanyava fa vuit anys els dragons de Numància a fer practiques al Camp de la Bóta i abans d'arribar-hi els dela que tiressin dret, que ell esperaria entaulat a «La Mina»...

Especímen d'aquesta singularíssima branca de la gran família militar — el capellà de regiment, és aquell «Pàter» que Joan Santamaria ens descriu en la seva mestriosa novel·la «Adam i Eva», xiroi, etremaliat, llaminer (en tots els sentits i que enraona per les butxaques. El «Pàter» de Santamaria — figura cospada en el bosc encara força verge de les nostres guerres carlines — ens dona una idea exacta de com han estat, i són encara, capellans de regiment a la terra que ens ha vist néixer.

La guerra civil, en trabancar totes les coses, destruint-ne algunes i redreçant-ne més, ha introduït un personatge nou en els nostres climes militars. He anomenat el Comissari polític que acompanya les formacions de l'exèrcit del poble.

El comissari polític, és, mireu-vos el per allà on vulgueu, el que substitueix l'antic capellà castrense.

Una columna popular té una ànima col·lectiva com la té un regiment. I aquesta ànima cal treballar-la amb

l'amor que hom treballa el propi jardí, arrencant les males llavors i conservant la ufana de les bones. Aquest treball de jardineria és el que els partits polítics o organitzacions sindicals exerceixen prop dels enrolats a cada grup armat, a través del respectiu comissari polític.

Aquest, per contrast amb l'antic capellà castrense, acostuma a ésser jove, abrandat, conyent del que pensa i del que diu. L'esperit que té per missió estimular en la tropa, comença per dur-lo poderosament arrapat a la consciència. I quan arenga els soldats, diu coses que li surten de l'ànima i que no neixen de la necessitat de cobrar una nòmina. Ell és un home més, un company, un correligionari que diu allò que cal dir als soldats, no pas en llengua llatina, sinó en la llengua llur. Al costat del comandament militar estricte, el comissari usdefruit l'autoritat del pensament. I és tota una doctrina d'aplicació immediata, a la caserna, a la posició o al parapet, la que el comissari polític té cura de polveritzar damunt la comprensió dels camarades, per tal d'establir entre ells i la doctrina que serveixen tots, els fils invisibles d'una xarxa de reciprocitat absoluta.

El comissari polític, generalment, gairebé sempre, és sobri i morigerat. Llevat rares excepcions, li plau predicar amb l'exemple. A un comissari polític li cauria la cara de vergonya si en exhortar les seves forces a seguir pel camí dreturer, qualsevol oient li pogués treure una impuresa. L'austeritat i la convicció són dues pedres de toc del perfecte comissari polític, cridat a escoltar en confessió laica qualsevol company que senti conflictes de consciència i dir davant la compacta formació dels fills del poble una nova mena de misses de campanya. Misses on l'Evangeli són les obres cabdals dels grans pensadors revolucionaris i on la forma transsubstanciada és la Veritat. Com si diguéssim el sol que surt, i que quan surt, surt per a tothom, sense distinció de castes ni de privilegis.

De comissaris polítics revolucionaris en literatura tenim el «Cimourdain» del «98», de Víctor Hugo, per oposar al «Pàter» de Joan Santamaria. Aquest, però, pel poc que tenia de capellà autèntic, amava la vida i sabia fer-la amable als altres. El ferotge comissari victorhuguesc, que matava sense apellació àdhuc els que més volia, duia dintre seu, a despit de la faixa tricolor, un

gruixut estrat de capellania. Fem vots perquè els nostres comissaris polítics no esdevinguin energúmens. Lluís Capdevila, escriptor, amic i conec nostre, en funcions de comissari, tenim la seguretat que mai no farà víctimes com «Cimourdain», ans bé, emularà el «Pàter» quant a judicar amb elegància una bona marca de licor, sense que abdiqui, per això, ni un través de dit de la seva responsabilitat revolucionària.

Resumint. A títol de conclusió d'aquest paral·lel entre dues formes d'agitació i propaganda:

Primer. El capellà castrense, de fet, era i és quelcom innecessari i decoratiu en les formacions militars monàrquiques, en les quals ningú no creu en res i les pràctiques religioses serveixen només d'etiqueta pintoresca com aquells cromos de les caixes de panses.

Segon. El comissari polític és quelcom indispensable i essencial en les formacions militars del poble, en les quals tothom accepta lliurement uns postulats comuns i són la superabundància de contingut ideològic que malmet les caixes i les etiquetes.

Tercer. El capellà de regiment ha fet a tots. Bonifici com és, els altres capellans del morro fort no el volen. Cal fer-li un lloc als museus, amb els arcabussos i les crinolines.

Quart. El comissari polític tot just comença de brostar al nostre país. Ell pot ésser l'aglutinant més enèrgic d'aquest exèrcit que tots demanem i mai no arriba.

Cinquè. La presència d'un sacerdot entre els professionals de la mort organitzada tècnicament, constituïa un escarni. Altrament, la seva influència espiritual damunt les tropes era nul·la. El capellà castrense equivalia a zero al costat del cap militar.

Sisè i darrer. La presència d'un responsable entre els que fan de guerrers per defensar la vida, constitueix una necessitat. La influència del comissari damunt els soldats cal que sigui absoluta. El cap militar, autoritat inapel·lable en la seva especialitat, en matèries ideològiques, al costat del comissari polític.

JOSE M. FRANCES

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Núm. 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

Un aspecte de la Legació d'Egipte a Madrid, bombardejada per l'aviació feixista

«Condottieri» i servents encadenats

Quan el primer dels Borbons vingué a Espanya, i ens portà els horrors de la Guerra de Successió, s'ensangonaren els camps de Brihuega. Exèrcits estrangers, com ara, trepitjaven la nostra pàtria. Nosaltres vessàvem la sang, no per defensar la independència i la dignitat nacionals, sinó per canviar de dinasties exòtiques. Als austríacs, anaven a succeir els francesos. Es canviava de postura i no de dolor...

Passant el temps, un home robust, de regular estatura, rostre cetrí, mans poderoses, veu forta, ulls clars i lleials, un celibter es posà a les voreres del Duero, al front d'un grup de camperols. Espanya s'aixecava contra Napoleó. Juan Martín Díez, «El Empecinado», havia començat la seva gesta. La traïció, la covardia, l'enveja, l'odi eren impotents i s'esvaeïen com la boira, davant el seu pas segur i ràpid, que tenia del lleó i del tigre. Bo, generós, compassiu, després de la batalla, terrible en la lluita, geni intuïtiu, estratègia i tàctic sense llibres ni acadèmies, coneixedor del seu poble i de la manera de guiar-lo, realitzà gestes inaudites. El pare de Víctor Hugo fou el seu rival. Però també lluità contra els italians...

Contra italians, sí, com avui lluita Mija. Napoleó havia tramés a Espanya diverses divisions reclutades a l'anomenat regne d'Itàlia i que obeïen el virrei Eugeni Beauharnais, fill de la seva primera dona, Josefina. Un dels generals s'oposà molt de temps, al Baix Aragó i a l'Alcàrria, a les guerrilles «empecinades». I sofrií moltes derrotes. Els italians no eren bons combatents. Es batien sense convicció, obligats per la necessitat i la disciplina. Es rendien fàcilment. «El Empecinado» els féu molts presoners. En algunes ocasions, no sabent on portar-los i no volent matar-los, els desarmava i els deixava marxar...

Després d'uns cent vint-i-cinc anys, els italians han tornat a l'Alcàrria. I han tornat, com els seus avantpassats del 1810 vingueren, de mala gana i per sorpresa. Què els importava la guerra espanyola als pobres piemontesos i lombardesos, que el fillastre de Napo-

leó reclutava, disciplinava i enviava a Espanya perquè defensessin el tron vacilant del rei Josep? Mataven i morien mecànicament. Eren carn de canó. Eren material humà. A les voreres del Tajunya i de l'Henares, es recordaven del Po i de l'Adigio. Sentien la nosal·gia de les valls alpines i de les rialleres planes de Lombardia. I la catedral de Sigüenza els feia pensar en la de Milà.

Ara, lluitem a l'Alcàrria amb divisions motoritzades compostes en la seva majoria, de soldats que creien que el seu destí era Abissínia. Els desembarcaren a Cádiz, els portaren a Màlaga i després els portaren al centre de la Península. Probablement, mai no havien sentit parlar de Franco, de Mola, de Queipo, de Cabanellas, de Goicoechea i de Gil Robles. D'Espanya en tenien una idea vaga i confusa. Un dia els feren agafar llurs màquines de guerra i marxar endavant, cap a una ciutat meta de nom difícil: Guadala-jara! Guadala-jara! Què era allò? No ho sabien. Però havien d'arribar-hi.

Els presoners italians donen les seves declaracions. Aquestes declaracions coincideixen d'una manera sorprenent. S'ha enganyat, a Itàlia, unes dotzenes de milers d'infelços i se'ls ha portat a Espanya perquè lluitin i morin per una causa que desconeixen i uns interessos polítics i socials a què mai no podran ésser racionalment solidaris. Així com els prínceps alemanys, el segle XVIII, venien els seus súbdits per a les guerres, com si fossin ramats, així Mussolini ven els italians, ramats humans brindats als escorxadors internacionals. Tenen fam. Gueguen en la més oprobiosa esclavitud. I el «duce» trafica sense escrúpols amb les seves vides miserables. Els envia a Abissínia. Els envia a Espanya. On els enviarà demà?

En terres del Jarama vencérem els mercenaris de Hitler. En terres de l'Henares vencem els condottieri i els servents encadenats de Mussolini. Els fills d'«El Empecinado», celibters de sang net, faran d'Espanya la tomba del feixisme mundial.

Indo-Amèrica davant la tragèdia d'Espanya

per LUIS ANTONIO CRUZ
del Comitè Ibero-Americà

L'Espanya dels Reis Catòlics donà al món un nou continent, i des de les inquietes riberes del Rio Grande fins a la Terra del Foc, escampà la seva llengua, els seus costums, els seus sistemes i els seus defectes.

Aquesta Espanya composta per una aristocràcia pedant, per l'església hipòcrita, pel militarisme despòtic i per les castes opressoras, era aquella que a la Península mantenia sota la més terrible esclavitud, l'altra Espanya composta per les classes honorades i treballadores.

L'Espanya monàrquica portà a Amèrica tots els seus sistemes d'esclavitud, d'opressió cruel als humils, d'ignorància negra, de persecució del pensament. Aquesta Espanya envià els seus vireis, clergues i militars, enfortir en l'Índi pu xi lliure, l'esclavitud salvatge que a la Península destruïa les classes humils. Però l'Índi americà, acostumat a la llibertat i contrari a tota opressió, e nun gest rebel i en lluita titànica es pogué desprendre per sempre de les urpes assassines de l'Espanya catòlica, militarista i monàrquica.

Amèrica s'independitzà, però quedà impregnada del veneri satànic d'aquesta Espanya, que en descomposició, es desfeia a trossos. Amèrica heretà tots els defectes d'aquesta Espanya en decadència: l'afany boig de dominació dels cabdills polítics, la ignorància fatal dels militars, l'opressió de l'església i el desig incessant de destrucció de les castes privilegiades.

Per això avui, quan la nostra veritable Espanya, integrada per treballadors dignes i gents senzilles, es debat en lluita cruenta en defensa de la seva llibertat, contra aqueixa altra Espanya negra, que s'ha prostituit a Hitler i Mussolini, són molt pocs governs d'Amèrica que, amb virilitat i sense hipocre-

sies, s'hagin posat al costat de l'Espanya lleial. Gairebé tots els governs d'Amèrica dirigits per agents del Vaticà i venuts a l'imperialisme, han reprimat cruentament totes les campanyes que a favor de l'Espanya democràtica han tractat de portar a terme les classes treballadores d'Amèrica, que ploren i sofreixen la tragèdia dels treballadors espanyols, que senten sobre llurs carns les botes dels bàrbars invasors i que s'han sentit injuriats pels pocaverkonyes de Burgos.

Solament un país d'Amèrica ha sabut fer-se sentir com un veritable mascle i s'ha captat les simpaties de tot el món progressista, per la seva adhesió sincera i decidida a l'Espanya lleial. Aquest país és Mèxic, gresol d'Amèrica on es fomen totes les croades d'alliberament social. El Govern de Mèxic, representació genuïna d'un poble lliure, ha sabut captar les ànsies d'alliberament d'aquest poble i converti-la en una positiva realitat: ajudar a l'aixafament del feixisme a Espanya, que és construir l'alliberament del Mèxic revolucionari. El general Lázaro Cárdenas, simbolització de la raça azteca, no s'entreté amb draps calents, ni s'amaga darrera d'una diplomàcia estúpida, com fan els altres presidents de l'Amèrica Llatina, aliats perjurs del canalla de Franco.

No obstant les petites dictadures regnants a tots els països d'Amèrica, les classes treballadores i tots els homes lliures, que mai no se separaren de la veritable Espanya víctima de l'opressió, han acudit al crit suprem dels espanyols que, amb llur sang, defensen el sol ibèric.

Els treballadors indo-americans, lluiten a Espanya i Amèrica simultàniament, per a esclafar els traïdors i assassins del poble. Ja és el pamper argentí

(Passa a la pàg. 9)

LES LLETRES

Queda una pluja petifa. El carrer semblava ple de boira. La freda humitat mullava, subtilment, el rostre dels visants. La gent caminava de pressa, amb el coll de l'abric aixecat i cara de pocs amics.

En trobar-se amb la nostra processó es llevava el capell i mirava encuriós els escanyolits enterraments, d'aire sever i majestuós, que anaven davant de la caixa, de dos en dos, pel mig del fang bo i recollint-se la capa; els dos cavalls coberts de draperia negra, foradada als ulls, a guisa d'antifaç; l'alt cotxe fúnebre, amb una coberta negra enriquetada de blanc; la caixa blanca que traquetejava i duia al damunt una corona verda de llana; la llarga fileira de carruatges plens d'homes i dones indiferents, avorrits i un poc ensopits.

En tot allò hi havia alguna cosa de llastimós, d'una gran tristesa, que encongia el cor. Em feia l'efecte que si el difunt Paskevick, que es gronxolava dins la caixa, hagués pogut parlar, hauria dit a l'acompanyament:

—Deixeu-me tranquil i torneu a casa vostra. Per què heu de representar aquesta comèdia miserable?

—No direu cap discurs davant de la tomba? — vaig preguntar a Vasiutin, redactor d'un diari local, que anava al mateix cotxe que jo.

Era un homenet d'aspecte molt sever, gairebé sinistre, però que en realitat tenia un neor que valia tant d'or com pesava. Sempre m'havia estat molt simpàtic.

Va fer una ganyota nerviosa.

—No, no parlaré.

—I per què?

El periodista va fer un gest d'enuig i la veu se li alterà. Va exclamar:

—Per què? Perquè encara que jo no parli no quedaran pas per oradors. Que vagin tots al diable! Maleïts! Hipòcrites! Em sé de memòria totes les ximpleses que diran amb la gravetat d'un pontífex: «L'estendard sagrat», «el foc inestroncable que crema a l'altar de la poesia», «l'honorat obrer de la cultura», i així per l'estil. No, no, tot això em repugna! Si jo fes ús de la paraula els diria quatre veritats...

—Què els dirieu, Antoni Zajarievitz?

—Els diria: «Nosaltres, els literats, arrosseguem el carro del progrés. Els bous i els ases també arrosseguen els seus carros perquè són dòcils, soferts i estan segurs» que el seu treball els valdria un xic de fenc. Però saben, senyors, que passaria si enganxessin a un carro curull de pedres o non cavall aràb? El noble cavall esgotaria totes les seves forces, es trencaria l'espina dorsal i el pit i acabaria per esdevenir una ròssa miserable i malalta. Llavors l'abandonarien al mig del camp perquè es morís, i no podria ésser altra cosa, es moriria. Els bous dòcils i treballadors seguirien remugant fenc, arrossegant pesants carros i rebent garrotades amb indiferència.»

Va fer una pausa breu, i seguí:

—I sabem com acabaria el discurs?

Els diria: «Senyors, Paskevick tenia molt més talent que tots nosaltres. Era una naturalesa selecta, fina, delicada, entusiasta. I per bé que, a les acaballes de la seva vida, havia perdut tota capacitat de treball; per bé que ha mort d'una malaltia llarga, en un brut llit d'hospital; per bé que ningú no plori la seva mort, era més feliç que tots vosaltres.»

—El tractàveu molt?

—I tant! Cabalment jo era a la redacció quan arribà, ja fa anys, el seu primer conte. El pobre noi es ruboritzava com un nin i tot just si gosava dir res. La seva cara i la seva veu palesaven la seva temor, com si hagués comès un crim, o més ben dit, algun acte infantil, poc seriós o que pogués promoure la rialla dels déus de l'Olimp literari que nosaltres en aquell

Un conte d'Alexandre Kuprin

L A R R Ò S S A

instant érem per ell. Quan cobrà els seus primers sous periodístics estava tan torturat com si per primer cop vingués de cometre algun furt... A propòsit, per què jo he experimentat sempre, com molts d'altres escriptors, aquest estrany sentiment de torbació en cobrar els meus treballs? És que els russos encara no hem arribat al grau de maduresa precisa per a considerar la literatura una cosa seriosa? O, tal vegada, no ens creiem dignes de cultivar-la i dubtem de les nostres forces?

Recordo molt bé — continuà Vasiutin després d'un curt silenci — les primeres paraules de Paskevick. Quina força, quina audaçiosa originalitat!...

Amb quina amor, amb quina paciència les escrivia! Les treballava com un joier treballa la pedra preciosa; i, malgrat això, eren tan elegants, tan encisadores, que el lector hauria jurat que havien estat escrites seguit seguit.

«Véit l'embriagà, i decidí consagrar tots els seus esforços i tota la seva vida a les lletres. El fanguer on ens movíem li semblava un temple. El troplell de plagiari sense cap talent, que havien escollit ofici literari perquè eren incapaces de res més, mancats absolutament d'energia, d'ingeni i de cultura, aquests senyors que fan de les lletres la més baixa tasca, venent llus plomes als mercaders i a les cantants, li sembla-

ven herois, defensors de la justícia.

Detestava el reportatge i tota altra mena de treball periodístic per l'estil. Només volia escriure novel·les. Però les seves obres aviat pecaren de precipitades. Calia viure! Ningú no li havia donat menjar ni li havien comprat unes botes només pel seu talent. I les necessitats implacables de la vida l'obligaven a aprofitar el primer assumpte que li venia a la mà per a escriure quelcom i guanyar alguns rubles. Sovint començava a escriure sense saber encara com acabaria la seva novel·la. Escribia en una màquina de la taula de redacció, damunt d'un pilot de periòdics, entre la gatzara dels redactors, sentint

a cada moment el timbre del telèfon. I malgrat la febril pressa amb què treballava, a cops es trobaven en els seus escrits magnífics llampes de talent, admirables imatges, descriptius meravellous.

Ja sé que hi ha escriptors que poden aguantar una vida així durant anys i anys; però Paskevick era com aquestes esplèndides flors exòtiques, massa delícades, que es marceixen si es troben mancadades de la llum i la calor. Per a estimular la seva energia recorria als excitants, com el vi i la morfina. Un any i mig després, del seu primer conte, el seu cervell cansat ja no podia concebre un assumpte.

Però, no obstant, calia viure. S'havia maridat, de la manera estúpida que ho solen fer els homes de talent desequilibrats i incapaces per a la vida pràctica... Una modisteta del veïnat, un encontre a l'escala mal il·luminada, una breu novel·la, la hipertrofia de l'honor, els remordiments de consciència, els sentiments cavallerescos... i heus ací el pobre infeliç esdevingué l'espòs d'una gràcil xicoteta sense cultura, sense cor, d'ànima mesquina i estreta. Ella el menyspreava per la suavitat del seu caràcter, per la seva tímida, per la seva debilitat física, per la seva manca de sentit pràctic. Li armava bronques al carrer i li feia el salt amb quasi tots els periodistes i els oficials de la ciutat.

Tenien fills — una pobra mainada pàl·lida i raquítica. Assenyalant-los amb la mà, li cridava amb la seva veu dolça de verdadera: «Són els teus fills, els teus fills! Cal mantenir-los. Per què no escrius? Posat a escriure de seguida!»

I ell escrivia, el meu pobre Paskevick!, escrivia dia i nit, a casa seva, a les redaccions, als cafès... Va arribar a ésser un simple reporter. Intentà fer articles de fons per als periòdics, però no es podia habilitar a aquest llenguatge singular, solemne, dels liders periodístics, infinitament més estúpids, de vegades, que els processos verbals policíacs. Romania hores senceres amb la ploma a la mà, desesperat, sense poder treure dues frases, que sempre començaven per «el qual».

No, fora massa llarg el seu martiri... Al capdavant fou del més vulgar: el «surmenage», la tisi, la ceguesa. En quatre anys, aquell home es consumí, com devorant per la flama d'una joguerra... I així es diu vida!

Vasiutin callà i semblà abstrair-se en tristes reflexions. Fins a la nostra arribada al cementiri no digué res. Quan ens vàrem congregat al voltant de la tomba, l'expressió de tots els rostres era greu i solemne. Les primeres paletades de terra caigueren amb un soroll sord damunt la tapa de la caixa. Els enterraments es lliuraren febrilment al treball; es veia que duïen pressa.

Un senyor alt, robust, amb ulleres, d'una cara rodona adornada amb una petita barbeta roja, s'avançà un xic cap a la tomba. Mirà als costats, tossí, i començà a parlar:

—Senyors! Una nova pèrdua dolorosa! Un nou lluitador honorat ha baixat prematurament a la tomba... El nostre difunt company Paskevick va sostenir sempre amb valentia l'estendard sota el qual treballam tots pel bé públic... Sembrava sempre la bona llavor de la cultura, de la llum, i el foc sagrat mai no s'apagava al seu cor, que...

De sobte se sentí una fressa estranya. Tot hom girà el cap. Vasiutin, aguantant-se a la reixa d'un ric pantó, sanglotava i plorava a dolls.

ARMENGOL DE ROGER, trad.

POESIA

AL·LOCUCIÓ A LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA

(Però Espanya ja té el 19 de juliol i la guerra en marxa.)

El poble avança pels camins de glòria
contra l'Imperi del crim,
contra la barbàrie eclesiàstica,
contra la tirania,
contra els vells assassins de dones i infants;
avança pels camins infranquejables,
pels camins clars
pels camins de llum,
i avança
i lluita
per la justícia,
per la Llibertat.
Si s'hi barregen els altres
germans de la terra
feu vosaltres igual
amb els vostres tirans.
Apreneu de nosaltres,
que amb el nostre triomf
serà el triomf vostre,
el triomf de la Pau
i de la Llibertat.
No deserteu, covards, de la guerra civil!
No és el mateix fer versos i discursos
i mirar-se la guerra des de dalt de tot,
talment com si no fóssiu fills
d'aquesta pàtria que us crida
i heu invocat i us vol
abans de tot.
La pàtria és una cosa que s'estima,
que no s'oblida com l'obliden molts
en l'hora suprema del perill,
quan ja heu gaudit de tots els privilegis.
No deserteu, covards, de la guerra civil!
Que el nostre Madrid sigui fins i tot en runes
la tomba de la guerra,
de totes les guerres,
de la qual ressuscitarà la Pau del món
que haurà engendrat la guerra de les llibertats.
Feu com nosaltres, germans de la terra.
Si cantàvem la Pau,
la guerra ens portarà una Pau més àmplia
que els que volen les guerres

i no hi pensen anar,
han fet encendre el foc a casa nostra
a l'ombra de Ginebra
i han fet del poble llur l'experiment
com si fos Abissínia.
Acostumats com estaven
que el poble els treia les castanyes del foc,
no creien pas que els plantaria cara.
De tan mansoi com era s'ha tornat com un llop
i si abans anava a la guerra
perquè els gallines guanyessin estrelles
en fugir d'Annual, cametes ajudeu-me,
ara se'ls ha encarat i ha dit: —Prou!
I el poble mana i guanyarà la guerra.
Feu com nosaltres, germans de la terra,
esclaus del món:
gireu les armes que us posin a les mans,
cremeu-ho tot amb el mateix foc que encenguin,
que el nostre és ja tan encès,
que no el sabriem apagar
si sabíem
que encara resta una engruna de cendra dels nostres
[botxins.

Feu com nosaltres, germans
esclaus,
si heu d'ésser lliures
i no voleu ofegar-vos en un pou de petroli
discutint a Ginebra
a la Lliga de Nacions,
feu que el mateix petroli
se'ls escampi per llur damunt,
per tot arreu.
Calen-los foc i veureu
que fugen com els llops i les guineus
quan els cremen la cua.
No els deixeu escapar...!

J. M. PROUS I VILA

Octubre del 1936.

(Fragment de «Clarins de Guerra», poema-visió de la guerra futura.)

EL RAM

No sé si te'n recordes — del ram que vas collir-me...
Hi havia roses blanques — que la candor esclimava;
n'hi havia de vermelles — que el desig encenia.
Després vas ajuntar-hi — amb un gentil somriure,
un pom d'espines verdes — i l'endemà, marcides,
jeien les flors per terra —. Per contra, les espines,
veïssis, com rumbegen! — Mig riuen dins dels gerros.
Verdes, punxants i fortes —, semblen tot just collides.

Quan em feres el present,
somiènt,
jo sabies
que les flors sols durarien
un moment,
i que, en canvi, les espines,
amb llurs punxes dures, fines,
em foren l'etern turment
de tan dolç remembrament?

Fes-me de feblesa exempta

Les arrels fortament clavades a terra,
d'on et ve tota saba i tota força,
vull que siguis, o, arbre!, el meu exemple
Tens la soca robusta, un poc nuosa,
resistent impassible les tempestes;
tens, però, uns branquillons tendrissims,
a l'estiu, verds; secs, a l'hivern;
canviant, segons el temps, llur vesta;
assotats sovint, esqueixats a voltes
pels vents que, durament, tot et flagellen.

Surt tot, la soca fermament dreçant-se...
Si mai fos massa forta la tempesta,
que t'arrabassi en hora bona d'arrel, o, arbre!,
ans no et dobleguis.

SONET

Es mon amor com un excés de joia
que cuida d'ofegar-me; una fallera
que no anhela repòs; una monjoia
vora la mar amarga; una quimera

de dolç neguit. Es la beneïta boia,
terme del nedador cansat; l'espera
que la sang enardeix; la fresca tola,
penyora d'una eterna primavera.

Es, en ma negra nit, la flama amiga;
l'estel de mon matí i de ma vesprada;
la roba que mon cos trement, abriga;
la font on-beu ma boca assedegada;
la taula que ma fam ardent sacia;
el llit de ma naixença o ma agonía.

*
*
*

Plau-me, en esta fondalada
d'arbres seculars, immensos,
veure una semblança teva
en aquest rostre colossal,
molt més alt que tots els altres,
robust de soca, les branques
i les fulles bevent la llum
i l'aire; i, plau-me, també,
veure'm en l'eura gentil
que, amorosa, li allarga
els seus mil braços a l'entorn
i, amb cada un d'ells, estretament,
va abraçant tots els seus membres.

CARME MONTORIOL PUIG

LA MASCOTA DE LA REVOLUCIÓ

El més petit de tots
PREU 3 Ptes.

El Concurs de MIRADOR

EL CONCURS DE NOVEL·LES DE GUERRA

que anunciarem la setmana passada ha desveïllat en tots els medis literaris, polítics i obrers, el més gran interès.

La setmana vinent, MIRADOR publicarà les condicions del concurs destinat a crear

UNA LITERATURA DE GUERRA

LES LLETRES

El poeta de l'home mitjà: WALT WHITMAN DE LA LITERATURA ANTIFEIXISTA A SUÏSSA

Hom conta que un dia el president Lincoln, l'honorat Abe, veié passar per davant de casa seva un home que atregué fortament la seva atenció. L'estigué mirant una bella estona fins que el va perdre de vista i per fi digué als que el voltaven: «Bé, sembla un home.» L'informaren que acabava de veure passar el poeta Walt Whitman. L'auster conductor de pobles, amb la seva frase, féu l'elogi just del més gran poeta dels Estats Units i un dels millors de tots els temps, de l'Homer de la Democràcia.

Més que no pas com a poeta, en aquest article hauríem volgut parlar de Whitman com a home, però ens adonem que la relació entre l'home i la seva obra és tan estreta, que no podem parlar d'un sense haver-nos de referir contínuament a l'altre. No endebades el mateix poeta ens adverteix:

«Comarades, això no és un llibre.

Qui això toca, toca un home.

Sóc jo a qui tu agafes i qui t'agafa;

jo salto d'aquestes planes cap als teus braços.

Volgut amic, qualsevol que tu siguis, pren aquest bes.

Walt Whitman nasqué el 31 de maig del 1819 a la Granja West Hills (Long Island). Fou el segon de nou germans i descendia d'una raça d'homes «sòlids, alts, cepats i de llarga vida, moderats de parla, amics del país i dels cavalls i del bestiar, tardans en llurs passions, però temibles un cop exaltats». Els anys de la seva infantesa transcorregueren vagant amb tota llibertat per aquella illa que tan bé havia d'ésser cantada més tard per ell. Aquests anys de la seva infantesa tingueren una influència extraordinària, bàsica, en la formació espiritual del poeta i emmotllaren hàbitus que no perdé al llarg de la seva dilatada vida. D'aquella època primicera li esdevingueren el seu amor al vagabundeig líric a l'aire lliure (sentia un veritable horror pels llocs tancats) i a la vida sana i joiosa en contacte amb la naturalesa.

Durant els anys de la seva joventut tingué molts i variats oficis. Féu de carreter, pagès, mestre d'escola, tipògraf (ofici que sembla que merequés la seva predilecció), dependent d'un advocat, director d'un periòdic, que ell mateix imprimia i s'encarregava de repartir als subscriptors en idíl·liques excursions eqüestres per tota l'illa, etc. Deixà la direcció del seu periòdic i es dedicà a col·laborar a diferents revistes i diaris del país. Dirigí després nous periòdics, tornà a fer de tipògraf i, finalment, de fuster i constructor de cases, com el seu pare. Certament, la vitalitat econòmica i la febre constructiva de la puixant democràcia dels Estats Units d'aquella època feien possible l'existència d'aquest tipus social de treballador bohemí i inquiet.

Ja tenia trenta-cinc anys quan publicà «Fulles d'herba» — un llibret de 94 pàgines, la majoria de les quals va compondre ell mateix en una humil impremta de Brooklyn —, migrada primera edició de la seva única obra poètica que amb el temps arribà a tenir 400 pàgines. El llibre aparegué pobrament editat, sense peu d'impremta i el nom de l'autor es llegia dissimulat al revers de la portada. Dels 800 exemplars que s'imprimiren, la major part foren enviats a diaris i revistes i a les eminències literàries de l'època. Sols 200 es posaren a la venda a les llibreries, però al cap de poc temps l'autor els hagué de retirar perquè amb prou feina se n'havia venut un exemplar. Un silenci hostil, trencat per les befes i els insults grollers d'alguns, acollí l'obra. Hi hagué una excepció, no obstant, que indemnitzà amb escreix el nou poeta del fracàs definitiu a què aparentment semblava destinada l'obra. Emerson, en una carta, li deia: «Aprecio el valor del do meravellós que m'heu fet trametent-me «Fulles d'herba». El considero com la més extraordinària mostra d'enginy i saviesa que fins el present hagi produït Amèrica». I afegia: «Jo us saludo en el principi d'una gran carrera que, tanmateix, ha d'haver tingut una llarga i lenta preparació per a cristallitzar en un semblant començament».

El temps havia de confirmar aquestes memorables paraules del pontífex indiscutit de les lletres nord-americanes, i encara que Whitman no fos un home que es descoratgés fàcilment, és innegable que contribuïren al desenvolupament espiritual del poeta cap a la seva magnífica plenitud.

Encertat estigué Emerson en suposar que llarga i lenta havia estat la preparació del poeta. La seva vitalitat exuberant, l'immens amor a la humanitat que eixamoraava la seva ànima, el sentiment còsmic, místicament panteístic, que sentia per la naturalesa i la seva profunda necessitat de llibertat física i espiritual, li feien avorrible la morta saviesa dels llibres de les biblioteques, i el seu instint l'havia apartat sempre de sistemes i disciplines intel·lectuals que haurien deformat la seva personalitat. No era pas un home inculte, un ignorant intuïtívament genial; els llibres, la seva cultura d'autodidacte, eren una cosa accessible, no essencial. Li plaia contemplar la multitud assegut a l'imperial dels autobusos. Treballava sis o set hores cada dia, les necessàries només per a guanyar-se la vida, sense pensar en l'endemà, i no començà a estalviar fins als cinquanta anys. Es tractava amb carreters, mariners, bastaixos, mossos de mercat, etc., i hom el trobava sovint a la famosa taverna Pfaff, engrescat en apassionades discussions amb estrambòtics poetes, artistes, bohemis estrafolaris i gent de vida tèrbola. Tot ho estimava, tot ho absorbia. Veié el bo i el dolent de la vida. Estudià els homes, les dones i els infants. Cercava llur contacte i anava amb ells com un company més. Conegué els hospitals, els asils, les presons, les fàbriques i els camperols; observà els arbres i les plantes, els rius, els núvols, les ciutats i les cases; i d'aquest multiforme coneixement, directe i intens, en feu la síntesi superior dels seus versos estranys, de tons profètics i fragors de catàrta, aquelles línies àmplies, sense rima musical, que omplien les pàgines del seu llibre mal girat i que somogueren tantes consciències pudibundes, tantes enfargades mediocritats i tants filisteus de susceptibilitat imbècil, que s'escandalitzaren en llegir els seus poemes sexuals, sense comprendre'n llur profund sentit moral ni llur agresta i pura bellesa.

«Jo canto el cos elèctric,

les tropes dels que jo estimo m'abracen i jo els abraço,

no em volen deixar anar fins que me'n vagi amb ells i els correspongui, i els descorrompi i els carregui curulls de la càrrega de l'ànima.

Algú dubtava que aquells que corrompen llurs cossos s'amaguen?

L'amor del cos de l'home o de la dona és inefable, el cos mateix és inefable.

Una dona m'espera, tot ho conté, res no li manca,

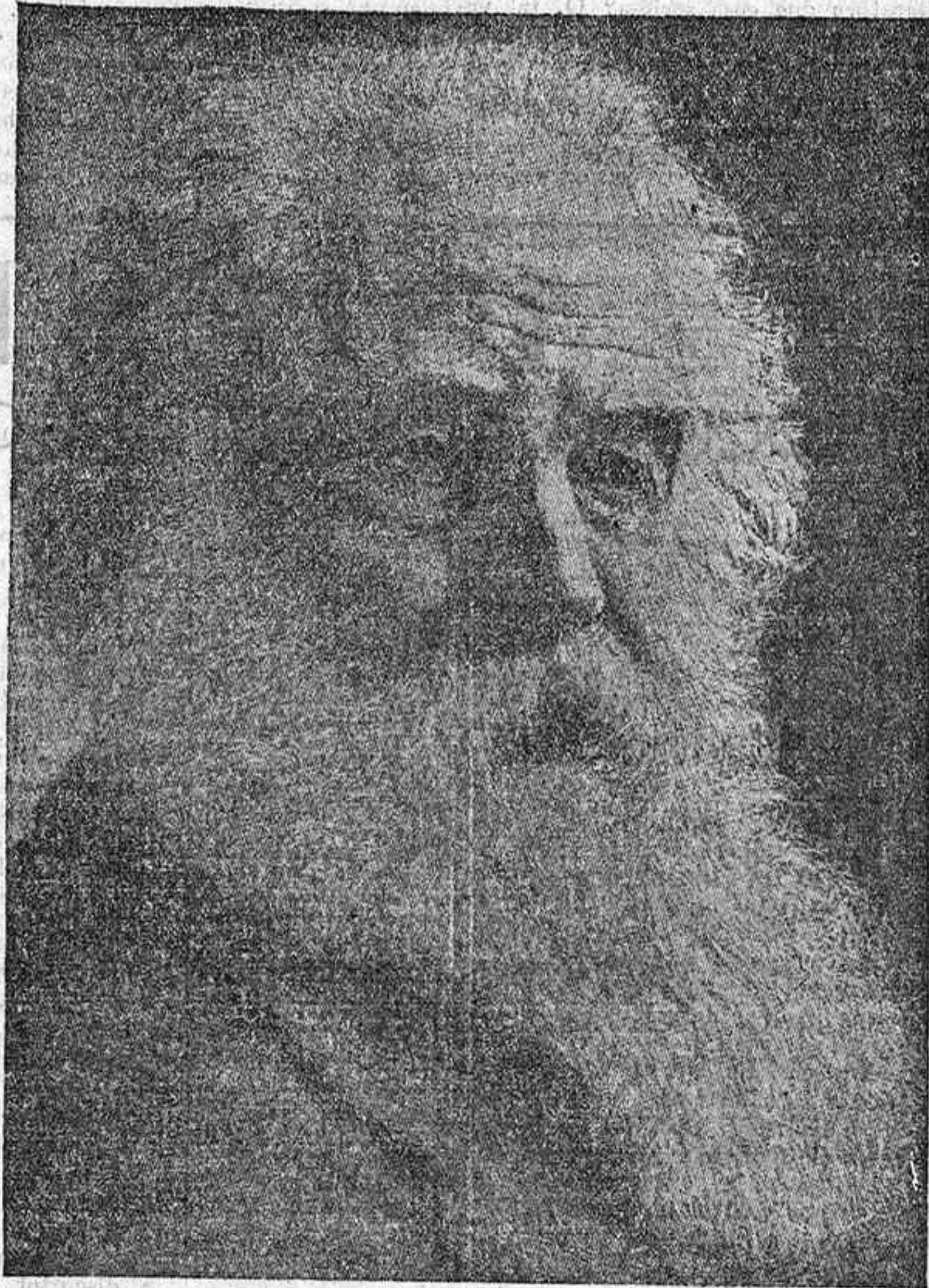
però tot mancava si el sexe mancava, o si mancava el llevat de l'home bo.

La suprema experiència del dolor i la caritat, però, havia de donar a la figura i personalitat del poeta aquell caràcter de sublimitat humana que fa dels genis herois i els incorpora a la història vivent com a valors permanents d'exemplaritat excelsa.

Quan, l'any 1861, esclatà la guerra civil, feia pocs mesos que havia sortit una nova edició del seu llibre «Fulles d'herba» i el públic comprava l'obra interessat per les poèmiques i escàndols que edicions anteriors havien suscitat. Conseqüències de la guerra foren la fallida de la casa editorial i el fracàs de l'edició. Poc preocupà al poeta aquest fet, inflammat com estava el seu esperit d'ardor patriòtic i interessat per les peripècies d'una conflagració general. Encara que estigués identificat des del primer moment amb els unionistes, defensors de la llibertat, no prengué part en la lluita d'una manera directa, sens dubte a causa dels seus sentiments quívors. Durant aquests primers mesos va escriure alguns poemes de «Redobles de tambor», un dels més bells i originals capítols de «Fulles d'herba».

El seu temperament impulsiu es rebellava contra aquesta passivitat. Estava indecis sobre com entraria en acció. L'atzar s'encarregà de mostrar-li la ruta. A principis de l'any 1862 rebé la notícia que el seu germà Jordi, oficial del regiment de Nova-York, havia estat ferit a la batalla de Fredericksburg. Walt ho deixà tot i acudí al costat del seu germà. Quan hi arribà, el seu germà es trobava completament fora de perill. Però no endebades, durant el viatge, havia estat testimoni d'horribles escenes de guerra i les tragèdies dels hospitals havien remogut les seves entranyes. Decidí dedicar-se a l'alleujament dels sofriments de les víctimes i des de llavors fins a l'acabament de la guerra es consagrà a les tasques d'infermer.

«Durant tres anys — conta ell mateix — vaig fer més de sis-centes visites pels hospitals i camps de batalla i, en conjunt, vaig visitar de vuitanta a cent mil ferits i malalts, als quals vaig prestar auxili espiritual i, àdhuc, en certa manera, en casos d'urgència, auxili corporal. Aquestes visites duraven d'una a dues hores, a vegades tot un dia o tota una nit. Això darrer acostumava succeir

en casos crítics de persones particularment estimades. De vegades m'allotjava als mateixos hospitals i allí dormia, o millor dit, vetllava moltes nits seguides. Aquests tres anys (malgrat les febrils excitacions, les privacions materials i els punyents espectacles) els compto jo com la més gran ventura i la més gran satisfacció de la meua vida, i, naturalment, com la més profunda lliçó que mai hagi rebut.»

Al misticisme de la seva vocació d'infermer, voluntari i lliure, Walt Whitman féu vivers íntegrament les següents paraules d'un dels seus poemes:

«Jo i els meus no convençem per arguments, rimes, semblances, arguments, convençem per la nostra sola presència.»

Evidentment, la seva presència obrava meravelles, perquè més que una presència aquells a qui ell visitava tenien immediatament el sentiment, conscient o inconscient, que davant seu tenien una potencial existència benefactora, sobre-humana, que venia a donar-los allò de que llurs ànimes tenien fretura. Nombrosos testimonis oculars donen fe d'aquell poder d'atracció, d'aquella influència tautúrgica que irradiava de tot ell.

«Quan ell apareixia — escriví alguns anys després algú que el conegué durant l'època d'infermer — un somriure d'afecció i benvinguda es dibuixava a tots els rostres, per esblaimats que fossin, i la seva presència semblava illuminar-ho tot... D'un llit a l'altre el cridaven, sovint amb veus tremoloses o entre sospirs; l'abragaven, li preniën la mà i el contemplaven. A l'un dirigia ell unes quantes paraules d'encoratjament, per a un altre escrivia una lletra a la família, a uns altres els donava una taronja, uns quants confits, un cigar, una pipa i tabac, un plec de paper o un segell de correus. Buidava el contingut del seu ampli cabàs. De l'un rebia, en el seu llit de mort, un missatge per a la mare o la promesa; a un segon prometa complir el seu encàrrec; a un tercer, que era el seu amic particular, donava un viril bes de comiat. Feia amb ells coses que cap metge ni cap infermer no podien fer, i semblava deixar una benedicció arreu per on passés. Aquella tarda, durant unes hores, un cop ell fos fora, a l'hospital brillaria la llum, i mentre es dirigia a la porta hom podia oir la veu de més d'un heroi caigut clamant: «Walt, Walt, Walt, torna, torna.» El seu sac, curull, no feia gaire de tota classe de presents per als soldats, era buit. Realment poc tenia per donar; però, veient-lo, em semblava que ell havia donat més que els altres.»

Amb una senzillesa corpenedora, el mateix Whitman assegurava que «l'amistat ha guarit una febre, i el remei de l'afecció quotidiana una gran ferida».

Malauradament, la seva conducta heroica, les proves terribles i esforços constants de més de dos anys de tasca, anaren minant insensiblement la seva vigorosa constitució fins que una intoxicació a la sang i sobreexcitació nerviosa l'obligaren a abandonar els seus malalts i cercar alleujament al costat de la seva mare. Poc temps després es restablí i tornà a exercir d'infermer. Però aviat hagué de convèncer-se que la seva salut estava perduda.

El 1865, acabada la guerra, el Govern, com a reconeixement pels grans serveis que havia prestat, li oferí un càrrec al Ministeri de l'Interior, càrrec que Whitman acceptà amb goig, perquè li permetria ajudar sa mare i continuar amb calma la seva obra interrompuda. I la continuà i la imposà al món, malgrat les rancúnies i mesquineses que sovint tractaren de barrar-li el camí, i malgrat els atacs de paràlisi que periòdicament l'inutilitzaven en una cadira de braços i l'estat precari de la seva salut d'ençà de la guerra civil.

Walt Whitman morí pacíficament el 26 de març del 1892, a la seva caseta de Candem, entre els braços d'alguns amics i estrenyent la mà de Traubel, el predilecte.

AGUSTÍ BARTRA

Els escriptors antifeixistes suïssos-alemanys, més coneguts, es poden comptar amb els dits d'una mà. Són: Bührer, Muhlestein, Lesch i Behrend. Tots ells eren membres del comitè de llibertat que a començaments del 1936 es constituí per tal d'agermanar els intel·lectuals de totes les tendències i fer front al feixisme que de dia en dia a Suïssa anava guanyant terreny. Bührer, social-demòcrata, és conegut sobretot per les seves obres de teatre escrites en patois suís, obres de caràcter satíric que li han donat una gran popularitat. Walter Lesch, poeta de «songs», ha creat una espècie de cabaret polític, únic que existeix a Suïssa, on es burla amb una ironia sagnant de les impleries brutals que han sorgit a Alemanya patrocinades pel III Reich. Molts dels burgesos que hi van cada nit i aplaudeixen l'espectacle no s'adonen que les reflexions punyents i amargues que hi senten van adreçades a ells mateixos. Car una part de la burgesia suïssa està ja infectada pel feixisme del nord i del sud de les seves fronteres. Behrend és un dels responsables de la *Basler National Zeitung* (Diari Nacional de Bale). Ha viscut deu anys a Alemanya com a corresponent estranger. Després del 30 de juny del 1934, la seva situació esdevingué perillosa a causa de la seva repugnància a callar els fets de què havia estat testimoni, i per fi la Gestapo l'expulsà. Llavors pogué continuar escrivint en plena llibertat la seva sèrie d'articles sobre el III Reich i celebrava reunions desenrotllant el tema del perill que representava per a Suïssa el feixisme hitleria. Parlava sobre aquest tema amb tant de tacte i de finesa, que no hi havia manera de prohibir-li fer ús de la paraula, i, àdhuc, els provocadors feixistes que hi havia entre el públic preferien ben aviat callar en no trobar ressó entre la concurrència.

Muhlestein, conegut ja per les seves novel·les i obres de teatre, ha esdevingut darrerament una personalitat popular per les manifestacions i conferències a favor d'Espanya que organitzà en esclatar la revolució. Ha estat a Espanya en viatge d'estudis; coneixia bé el poble espanyol i parlava amb entusiasme dels minaires d'Astúries i de l'impuls revolucionari que ha sorgit d'aquest poble que havia estat dominat durant anys i anys pels grans terratinents i industrials. Insistia sobre el terrible perill que significaria per a tots els països democràtics una victòria feixista a Espanya. Acusava el govern suís d'ajudar els feixistes en prohibir la tramesa d'armes i municions a l'Espanya del Front Popular. Acusava de feixista el mateix govern suís. El govern cercava un pretext per posar fora de combat aquest orador perillós i estimat per la multitud. El trobà aviat. Muhlestein, encara que els actes a favor d'Espanya fossin prohibits, continuava organitzant-ne. El detingueren i estigué empresonat durant algunes setmanes. Però, no solament estaven prohibides les reunions, les trameses d'armes, municions i diners, sinó que, àdhuc, es prohibí la sortida de voluntaris. Però malgrat que les fronteres, els ferrocarrils i carreteres estiguessin vigilades, entre les files de l'exèrcit republicà espanyol hi ha voluntaris suïssos. N'hi molts també a la Brigada Internacional, així com al batalló Duruti i d'altres, agermanats tots per la idea: a baix el feixisme!

A Suïssa, on des del mes de novembre de l'any 1936 *L'Humanité* no hi té entrada, es publica, no obstant, el diari del partit comunista *Freiheit* (Llibertat), el *Volksrecht*, social-demòcrata, molt ben informat i que orienta sincerament sobre els esdeveniments d'Espanya i, dintre la premsa burgesa, el *Basler National Zeitung* amb informació excel·lent. Un periòdic il·lustrat, el *Nebelspalter*, publica les millors caricatures de Hitler, Mussolini i llurs aliats: Franco i seguici.

Visitant les llibreries de Barcelona m'ha sorprès el gran nombre de llibres alemanys que hi ha traduïts a l'espanyol. Però el que m'ha estranyat és que gairebé tots els llibres traduïts corresponen a l'època burgesa: Freud, Stefan Zweig, Heinrich Mann, Thomas Mann, Lion Feichtwanger. Totes les obres traduïdes foren escrites abans del III Reich, abans de l'emigració, abans que en els pobles alemanys s'encongessin fogueres per cremar-hi els llibres que l'Alemanya feixista havia

(Passa a la pàg. 9)

LA HISTORIA VIVENT

APUNTS PER A UN DRAMA HISTORIC

Si jo sabia del cert que no coneixeu un italià que es deia Pirandello, hauria intitulat aquests apunts: Un drama a la recerca d'un dramaturg. Res no m'hauria plagut tant com d'escenificar aquest drama en potència. Però, francament, m'ha sorprès el fet que passessin més coses fora de l'escenari que a dins i he plegat. A més, no m'he vist amb cor de fer sortir en escena combats navals ni batalles terrestres, que es pot ben dir que constitueixen la carcassa d'aquest drama històric. És clar que sempre queda el recurs de fer sortir en escena un emissari suós i nafrat que, mirant enrera amb cara temorega, comuniqui derrota o victòria. Però això m'ha semblat innoble i renunció. Potser algun dia trasbalsaré les normes escèniques, però de moment ofereixo la idea d'aquest drama històric al dramaturg agosarat que vulgui escenificar-lo.

ELS PERSONATGES

Lord Byron.—George Gordon Byron fou un dels homes més infelïços del seu temps. Si la mare de George Gordon Byron hagués estat una mica menys excessivament pública durant el temps de la gravidesa (sembla que s'arroncava i s'apilava per tal d'amagar l'embalum) els peus del seu fill haurien estat una mica més sòlids que no foren. Perquè Byron era coix i aquest fet determinà gairebé tota la trajectòria de la seva vida. Si hagués nascut amb un parell de peus com cal, potser el món hauria guanyat un atleta, però em sembla que hauria perdut un poeta. No vull donar a entendre de cap manera que el sacsejament del cervell pel caminar batzegós desvetlli la intel·ligència; hi ha coixos tan ases com no puguin ésser la més sòlidament plantada de les persones. Però en el cas de Byron, aquest fet influí d'una manera decisiva en la seva vida. A causa del seu defecte era tímida com una gasela i un Don Joan malgrat que se'n esbalaia dels propis èxits. No manca pas qui també supedita la seva intervenció en aquest drama històric a la seva coïxesa. Sigui com sigui el primer paper se'l mereix, encara que quan actua més eficaçment fou una vegada mort.

El príncep de Metternich.—Heus ací un personatge que no es veu. L'espectador se l'afigurarà bo i dret darrera els bastidors de la dreta. Com a màxima concessió l'autor pot fer-lo parlar. A fi que tothom pugui imaginar-se com és, o com hauria d'ésser el possessor de la veu, donaré algunes clàssiques sobre aquest personatge. Climent Metternich Winnburg és un pocavergonyà. Com que sovint els pocavergonyes no fan cares ni poc ni gaire diferents dels qui no ho són, afegiré que la d'aquest personatge és llarga — de burges sibirita que es fa pujar l'esmorzar al llit. Cabell rinxolat, cap a 50 anys i una graciosa corba abdominal. Porta una corbata que sembla un tapaboques i un coll de tres dits d'alçària, les punxes del qual miren amenaçadorament cap enlaire. La revolució francesa esverà d'una tal manera aquest home, que les revolucions han esdevingut el seu constant malson. En unió d'un francès molt viu, Talleyrand, i d'un rus no tan viu, Alexandre, emperador dels russos, forma una societat anomenada Santa Aliança, que s'ocupa de la liquidació de la vella Europa. Aquesta feliç trimurti fa àpats a Viena i després, de sobretaula, endega el mapa d'Europa amb un absolut desconeixement de tota ciència etnològica i geogràfica. Sembla talment que l'actuació del pastís de llebre dins les il·lustres cavitats abdominals del príncep de Metternich té una marcada influència damunt els destins de França i que una salsa picant reuñllada amb vell vinet del Rin modifica la història d'Itàlia. Si l'emperador Alexandre es tacava els imperials pantalons, Polònia es ressentia de la imperial taca i Metternich, tant si es tacava com no, mirava d'eixamplar les fronteres de l'imperi. És curiós de recordar que uns quants anys abans els exercicis d'aquest parell de bergants havien estat durament apallissats pels d'aquell cors rabassut que portava cap a un parell de protuberàncies frontals tot just amagades sota un bicorni. Els exercicis austríacs havien demostrat evidents predisposicions per a les corredisses i la pols de cent fugides havia enfosquit notàriament llurs blancs uniformes i allò que tothom ha convingut a anomenar «honor nacional». Ara honor i uniformes havien recobrat llur albor i l'exèrcit austríac, que mai no engegava ni un tret, guanyava enraonades batalles. Uns quants anys després el vell Bismarck descobrí que hi havia unes eines que s'anomenaven «fusells»

que engegaven uns mortífers trossets de metall que hom anomenava «bales» i els albs exercicis austríacs tornaren a ésser apallissats amb el consegüent enfosquiment d'honor i uniformes.

Alexandre I.— Aquest és un altre personatge que no es veu, però que actua per sota mà. Hom pot afigurar-se'l situat entremig dels bastidors de l'esquerra i és aquell a qui va adreçada la veu de Climent Metternich Winnburg. Sembla que era una bella per-

Lord Byron.

sona, un pic manefa i enredaire, amb galtes de bufa-sopes i ulls blaus fàcilment enaiguables (Tolstoi ho diu.). No podia tocar res que no ho trenqués i, desconexor de l'ofici, es passà la vida fent justament les coses que no havia d'haver fet mai. La seva intervenció en aquest drama és ben migrada. Quan el desenllaç sobrevingué, ja era al sot.

El poble grec.— Ja sé que és molt difícil de fer sortir un poble — ni que sigui el luxemburguès — en escena. Al possible escenificador d'aquest drama històric li suggeriré que n'hi haurà prou que surtin mitja dotzena de figurants enfaldillats i armats amb fusells de pedra foguera. Quan comença el drama fa poc que el poble hel·lènic ha descobert Grècia i els grecs. Breu: s'ha donat que Grècia no és ben bé Turquia i que si al món hi ha dues branques racials dissemblants, aquestes són la turca i la grega. Així ho han fet saber polidament als turcs expulsant-ne uns quants exemplars de la península. Però els turcs, que no estan per subtils ètniques, fan una penjada general de bisbes grecs amb llur patriarca al davant. El sentiment d'independència grec es reviscola encara més i l'exterioritzen escament amb una trinxadissa de mahometans a Tripolitsa, capital de la Morea, que anava al davant en qüestions d'independència. El que després esdevingué, ja ho veurem més endavant.

Els grecs tenen una tendència comuna als pobles que en un mapa d'Europa penjat normalment són a baix: no els plau d'anar a grans colles i, és clar, res no els enutja tant com la formació d'un nombrós cos d'exèrcit. Unes dotzenes d'hel·lènic amb tènues afinats, diguem-ne ideològiques, ja formen un «exèrcit nacional» amb els seus capitosts i generals. Sovint, dos «exèrcits nacionals» en contacte no s'avenen i se les heuen alegrement. Així, doncs, en el moment que el teló s'enlairarà, hom s'afigurarà els grecs trescant per les muntanyes en defensa de la independència llur.

El poble turc.— De fet el poble turc està gairebé absent d'aquest drama històric i si hi té una mica d'intervenció és ben passiva. A Turquia, un bon vespre s'apleguen uns quants milers de mahometans fressosos i recorren carrers i places cridant, exigint sang, i precisament sang grega, per tal de rentar l'afront hel·lènic que turcs, turques i turquets han sentit en llur consciència nacional. Tanmateix, uns quants centenars de turcs tenen el seu paper actiu en aquest drama. Són els oficials de l'exèrcit turc, dignes descendents dels Solimans, l'impuls guerrer dels quals està en proporció directa a la llargada de llurs bigots.

L'exèrcit turc.— Els qui el formen porten ben bé uniforme turc i combaten veritablement sota i en nom d'un innocent quart de lluna. Però aquests individus bruns, embotits dins d'aquest devessall de faixes, armilles i pantalons bombats no són turcs. La primera llum la veieren vora una riba o altra del Nil, la qual cosa és una polida manera de dir que són egipcis. De fet, la independència hel·lènic els és tan indiferent com el principi d'Arquímedes i

goseria assegurar que si tenen res a dir és més aviat contra els turcs. Malgrat tot, es comporten com si fossin els seus més aferrissats enemics i uns i altres es trinxen amb entusiasme. Són gent de manifesta bona voluntat que es plau a fer les coses ben fetes: autòmats guerrers. Algun oficial turc els crida «endavant!» i aquest mot deu fer que es desfermi algun ocult mecanisme a la cassoleta dels genolls egipcis que els fa alçar primerament la cama dreta i després l'esquerra cap endavant quan hauria estat força més enraonat de fer farinetes del mostatxut oficial. És clar que a voltes els ressorts egipcis es ressenten de la contundència hel·lènica i adquireixen una esveradora lleugeresa retrògrada.

Ací tenim els personatges. No tots, és clar, perquè ara m'adono que dels que he presentat n'hi ha dos d'invisibles i tres de col·lectius. Però tant se val. El bon dramaturg poirà a les fonts de la història les figures secundàries que envoltaran els herois. La Història parla d'un tal Mavrocordato i Parry i Odysseus... Potser aquests mateixos li serviran.

L'escenari és a Grècia. Concretament, Missolonghi. És una petita vila bruta de cara al mar constantment desvetllada pels crits dels grecs. Ceraçons. Any 1824.

I ara fem-nos de ple a l'acció. Ja fa tres anys que grecs i turcs se les heuen amb desavantatge per als grecs. Aquests es refaven de la tivantor rusoturca i comptaven amb l'ajut dels russos. Però quan la cosa ja estava engegada, Climent Metternich Winnburg hi digué la seva i Alexandre, emperador dels russos, s'acoinà. Remarqueu que Metternich ja havia intervingut anteriorment a Itàlia, on havia tramès tropes contra els Carbonari, societat de carboners que havien tingut el desvergonyiment de jutjar compatible llur negre comerç amb la dignitat humana. Referint-se al moviment hel·lènic, Metternich deia en una carta tramesa al tsar: «el foc de la rebel·lió ha de consumir-se per ell mateix sense l'empay de la civilització». En efecte, per tal que el foc de la rebel·lió es consumeixi per ell mateix, les fronteres de Grècia són tancades i l'entrada de voluntaris estrangers és impediada. Els turcs, amb un exercit d'egipcis, envaeixen Grècia i aviat la mitja lluna oneja al cim de l'Acropolis. Seguidament pengen, trinxen i afusellen uns quants milers d'indígenes i amb mètodes així d'expeditius, emprenen la pacificació del país. Els grecs tenen un sentit de la disciplina una mica primari i no s'entenen. A més, estan mal armats i encara que més d'un oop apallissen els turcs, en general són ells els qui reben. És ací quan entra en escena

Metternich

Lord Byron. Aquest lord, poeta i whig — partit liberal anglès en oposició a tot — ja havia fet l'aprenentatge revolucionari a Itàlia i volgué acabar la carrera a Grècia. Byron es féu d'un comitè pro Grècia que es reunia a Londres i defensava entusiàsticament la causa hel·lènica de la manera que solen fer-ho aquests comitès: fent tees i discursos. Byron es proposà d'ajudar els grecs una mica més eficaçment. S'embarca en una vella carcassa aquàtica i amb penes i treballs arriba a Grècia, on cada «exèrcit nacional» se'l disputa. Byron es decideix per Mavrocordato, cap dels Suliotés i desembarca a Missolonghi, on ben aviat és nomenat generalíssim. Ajuda eficaçment la causa hel·lènica amb diners, però no aconsegueix pas que tres grecs plegats no es barallin. La constitució frèvola de Byron no resisteix les dureses de tipus guerrer que ell mateix s'imposà i els sovintejadors disgustats que els grecs li proporcionen i mor al cap d'uns quants mesos. Aquesta mort es pot ben dir que fou providencial per als grecs. La gent, a Anglaterra, primer que enlloc, s'entendria pensant en

EL SALO PERMANENT I EL «CASAL DE LA CULTURA»

Vaig a insistir sobre quelcom, que ja s'ha dit: El dilema se'm presenta: o estic picant en ferro fred, o m'armo de valor i em dic: la majoria dels artistes no m'han entès; més podria ésser que al final ho aconseguís. És amb aquesta esperança que avui us dirigeixo la paraula.

El principi essencial de l'artista, del metge, del mestre, ha estat basat sempre en un amor desinteressat per la humanitat, per les coses de la vida; seran descartats els falsos artistes, els mercaders de la ciència, els mestres sense fe en llurs postulats.

Perquè no tenim en compte aquests principis en els actuals moments en què estem lluitant per reemplaçar una societat caduca per una nova era en la qual hi hagi més justícia i fraternitat entre els homes; com és possible que l'artista persisteixi en el seu estat contemplatiu, purament sensitiu en tant que artista, però al marge de la convulsió d'un poble? Com és possible que abans que artista no sigui home i pensí? Què val o importa l'art, per gran que sigui, davant dones i nenes vilment assassinats? Com podem pensar en l'art si una onada de salvatgisme avança amenaçant ofegar la cultura, el progrés de la civilització? No, companys; la vida d'un home, un àtom de llibertat importa més en aquests moments que tots els genis haguts i per haver.

Com és possible que la majoria dels artistes, amb vaixell sense timó a mercè de les onades, no sàpiga la seva missió, no sàpiga on va, se senti perdut? Un gran grup d'artistes, entre ells els que més diner guanyaren afalagant la burgesia, als set mesos de la Revolució no han trobat millor solució a llur paraitisme crònic que obtenir del Govern un subsidi de parats; perdoneu-me que consideri molt més dignes aquests caricaturistes de fira que planten llur cavallet a les Rambles i viuen de llur treball. És possible que hàgim de convenir que un artista o un intel·lectual és un home inútil fora del seu art, però en aquest cas que el professi amb més dignitat, amb més idealisme que no fins ara, que tingui sobretot en compte que l'art en general decadent i superflu al servei d'una societat degenerada, materialitzada, en un nou despertar ha d'oblidar tot u npassat degradant, tornar a la font de l'art pur, que està en la terra, en el poble, en les coses simples i clares; no res de generalitats pretensioses, no res d'ocis i romanticismes d'histèrics i malalts;

l'heroi solitari que ha mort per la causa de la llibertat. El concepte d'incivilitzats i bàrbars que hom tenia dels grecs (concepte que havien tingut cura de fomentar els reaccionaris de tots els països) s'esvaeix lentament. A tot arreu s'adonen que Grècia és justament Grècia, pàtria de savis artistes i atletes. Hom organitza comitès d'ajut que ajuden més eficaçment que a queixalades, hom trameta armes i municions, voluntaris de tots els països van a la península... França no gosa intervenir obertament. Rússia i Àustria es miren de reüll. Es Anglaterra, doncs, qui té la paraula i el seu premier George Canning, empès pel corrent de simpatia popular i per les ganes de fer-ne una de cresa a l'orgullosa Àustria, pren partit a favor dels grecs. França es desensunya, Rússia es decideix (Alexandre ja era mort) i un bon matí d'octubre de l'any 1829 les tres esquadres unides esmicolen l'armada turca a la badia de Navarin.

Ací acaba aquest al·lisonador episodi de la Història. Perquè no cal pas afegir que els grecs aconseguiren llur independència i que les digestions de Climent Metternich Winnburg no foren tan plauts ni profitoses com abans. Byron té el seu monument al jardí dels herois i un reconet en el cor de cada grec.

No pretenc de treure cap conseqüència d'aquest episodi històric. No m'he proposat pas d'insinuar que de Byrons ja no en corren. Potser no en corren tant com abans, però en corren. No és encara demà que Bernard Shaw, possem per cas, no sigui ací disposat a córrer el risc de no arribar a centenari. Només vull fer un prec al possible dramaturg que escenificarà aquest drama: de trametre entrades de primer rengle, el dia de l'estrena, a més d'un diplomàtic endormiscat que sura pels llims de la diplomàcia internacional.

J. MORERA I FALCO

tot començament ha de partir d'una base sana i pura, totalment renovada; tot artista que no sigui capaç de comprendre això, que es dediqui a una altra cosa.

Tenint-ho en compte, vaig proposar dies enrera, al conseller de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, la creació d'un saló permanent en lloc del saló oficial que es feia cada any. La idea d'un saló permanent no vol dir la creació d'un basar on es descarregui paocilla infecta, sinó al contrari, el lloc sagrat on l'artista oferís al poble el fruit dels seus anhels, però tampoc com un vil comerciant sinó com a poeta, i guanyés el seu jornal que honora, sense necessitat de la protecció ni de l'almoïna de ningú.

L'art, en tornar a la seva més pura expressió iniciarà el poble a comprendre'ns ensem que l'artista adquirirà una nova fe, un nou respecte al seu treball. En aquest saló les obres s'exposaran individualment o per grups; hi haurà una sala on es donaran conferències i concerts i on seran debatuts tots els problemes artístics, en lloc de jurats, sempre parcials, s'enfrontaran obres considerades dolentes amb les dels artistes consagrats i se sostindran controvèrsies públiques, fins que quedi ben explicat i provat per què una obra és o no és un pastell menyspreable; de manera que l'artista dolent, que fins ara podia arrecerar-se en influències i proteccions, no tingui altre remei que suapar-se, o renunciar a allò pel qual no serveix.

La finalitat pràctica no serà per això desavantatjosa; el saló permanent serà com un rusc en el qual tots treballaran en un inters comú; si un artista no tingués fàcil acceptació, això no seria una raó per condemnar-lo a la misèria; una caixa comuna equilibraria les necessitats de tots; així com als salons oficials solament es beneficiava un nombre reduït d'artistes — deixem a part l'agreguant de com això s'aconseguia a base del favoritisme —, eren sempre els mateixos i discutibles els mèrits de llurs obres; com a exemple només caldria esmentar l'escandol del Premi Nonell de l'últim any, atorgat al plagiari Pruna, avui fugitiu, per a apreciar la immoralitat del dit saló. Però encara que s'obris amb més noblesa i justícia, tampoc no resoldria el problema dels artistes, puix que solament serien beneficiats aquells que destaquessin.

Al saló permanent, en iniciar un art popular que no estigui solament a l'altura de les seves possibilitats adquisitives, sinó també a l'abast de la seva comprensió, la qual s'ampliarà progressivament, els artistes també es renovarien sota un nou impuls, un nou encoratjament, depurat i ennoblit. L'art per al poble no vol dir fer un art superflu de vulgaritats i nicieses; qui coneguï les masses populars sap que igual poden emocionar-se davant una partitura de Beethoven, una pintura de Goya, com davant d'un calendari estípid i vulgar o altres bagatel·les; però ací hi ha el poble que és encara verge, i no té la culpa que el menyspreu de l'aristocràcia del diner i de la intel·ligència l'hagi condemnat a la ignorància; però això també és un avantatge. Domen-li grans obres, intenses, vibrants i profundes; el poble les captarà sempre que tinguin per base un sentiment viu de l'existència de l'home, de la terra i de l'espai. Allò que no podem aconseguir mai és que accepti l'obra moderna d'artistes selectes, aristòcrates, decadents i refinats, supersensibles i degenerats. Quan parlo d'artistes, és clar, penso en els pintors, escriptors, etc., però de cap manera deixo de comprendre en les meves crítiques i asseveracions tots els escriptors, poetes, homes de ciència, o sigui els intel·lectuals. Així, doncs, els companys que organitzen el «Casal de la Cultura», que han demanat la meua opinió sobre la nova entitat, acceptaran que parli més bé dels que la integraran, car jo no entenc de lleis, d'estatuts, de reglaments que la gent té la mania d'imposar-se amb anterioritat a tota actuació; l'home només hauria d'obeir sempre els seus sentiments, en una constant voluntat del bé contra el mal i mai no s'equivocaria; els que recorden les meves primeres allocucions recordaran també com sofria davant el silenci dels homes del saber i del pensament; llur absència l'he vingut lamentant en tot el curs de la Revolució; per consegüent, jo no puc vaticinar allò que serà el «Casal de la Cultura», puix que no sóc pro-

GUSTAU COCHET

(Passa a la pàg. 9)

LA VIDA ECONOMICA

Sobre l'existència del petroli a Catalunya

Des de fa alguns mesos hem pogut observar que en alguns sectors de la premsa diària, en altres revistes més o menys il·lustrades i fins en alguna publicació especialitzada, es parla a grans bocades de la formidable riquesa minera de Catalunya, i és curiós constatar que, mentre han sorgit com per art d'encantament una sèrie de savis del moment, callen els geòlegs, els veritables tècnics en la matèria, els que han aconseguit un prestigi i capacitat científica reconeguda, no sols dintre el nostre país, sinó que àdhuc ha traspassat les fronteres, i han ingressat llur personalitat científica en la gran família internacional dels homes dedicats a la ciència. Capacitat que han assolit treballant, o sigui: estudiant i experimentant després de la jornada que els ha tingut absorbits per a guanyar-se el més necessari per atendre a les necessitats llurs i de llurs famílies i aprofitant els dies de lleure per a recórrer Catalunya, observant, recollint i prenent dades, i tot això sense altra recompensa que la satisfacció d'haver complert amb els imperatius d'una vocació i, si tant es vol, amb la mica de vanitat afalagada de veure's amb un prestigi reconegut dintre el reduït món científic internacional, ja que el seu nom és totalment ignorat dintre la massa popular, política i també econòmica, com ho demostra el fet que moltes de les vegades que ha estat necessari un informe profund d'un especialista dintre explotacions de caràcter industrial, s'ha anat a buscar els serveis dels estrangers o del primer comerciant de la ciència que s'ha preocupat més de crear-se un nom en vistes a la propaganda, que dóna més mitjans de guanyar pesetes, que no d'assolir una sòlida base científica, que comporta despeses i, de tant en tant, alguna sátira. Doncs bé, aquests homes, que han escrit i publicat milers de quartilles sobre els problemes geològics del nostre subsòl, però que, menyspreant el prestigi fàcil, els seus treballs han vist la llum en butlletins i publicacions d'entitats científiques que, per llur solvència intel·lectual, els han sotmès a un depurat control, es troben actualment desplaçats i atuits davant les enormitats científiques que en aquests darrers temps hem vist publicades, els autors de les quals han arribat a perdre la noció del ridícul i han perdut de tal forma llur control, que ni s'adonen del mal que estan ocasionant al país, i fan prevenció a la massa popular, fàcil de convèncer, i fins potser a alguns que, per ésser dirigents, tenen l'obligació de posseir una cultura general que surti dels límits de les teories filosòfiques, que Catalunya és posseïdora de fantàstiques riqueses mineres enlairades a la categoria de base econòmica del nostre esdevenidor, a part del desprestigi científic que ens comporta davant de tot el món, àdhuc que allò publicat sigui amb caràcter divulgador, puix que en aquest cas els escriptors i el control han d'ésser majors pel sol fet d'ensenyar a aquells que no saben i que, per tant, els errors en mans d'ells, ens poden portar, a tots, a conseqüències fatals.

Podríem citar una gran quantitat d'enormitats publicades, però, per no allargar massa; en citarem algunes de les de major envergadura; així, hem llegit que els carbons es troben entre el Diluvial i l'Eruptiu; que el Quars no es troba a les extensions estepàries i guixoses; que la Sal Gemma es troba als terrenys eruptius i volcànics; que el creixement del delta de l'Ebre ha de preocupar els governants, perquè el territori interior no quedi convertit en estepes estèrils; que les calcàries litogràfiques es troben al cretàc de la Serra del Montseny, etc.

Un dels punts més interessants que han estat tractats és el de l'existència del petroli al nostre subsòl, sobre la qual s'ha donat seguretat absoluta i, àdhuc, s'han llançat suggerències —seguint la moda— i tractat plans per descobrir els jaciments; com si els homes que han estudiat la Gea de Catalunya no existissin o no haguessin fet res, quan podem dir, amb orgull, que tot

allò que es pot saber ha estat publicat i que hom coneix, sense temor a errar els llocs, on hem de sondar perquè l'esforç vingui seguit de l'èxit en el cas probable, però no segur, que existeixi el preciós oli.

Avui ja és del domini públic la importància que, industrialment i socialment, representa el petroli, però poques són les persones que tenen una noció, ni tan sols elemental, de les condicions en què es troba en la natura, de com s'ha format i dels problemes que presenten la investigació i explotació dels jaciments petrolífers.

La teoria generalment admesa pels geòlegs és que el petroli ha estat format per les acumulacions de matèries orgàniques animals o vegetals. Aquestes acumulacions es formaren d'una manera ràpida i de gran volum, enemics que es trobessin aïllades del contacte de l'aire. Les condicions favorables per a la mort i acumulació d'animals en certs llocs s'atribueix als canvis sobtats de temperatura i salinitat de les aigües. Així se suposa que les aigües mares, de les llacunes litorals, on es dipositaven i concentraven les sals que més tard, i per diferents causes, eren abocades al mar, augmentaven la salinitat de les aigües marines, principalment en la proporció de sals potàssiques i magnèsiques, les quals causaven la mort a gran nombre d'animals que restaren soterrats entre les terres que aquelles aigües portaven en suspensió. Seria llarg d'exposar els processos químics que hom suposa que han estat desenvolupats a través de les èpoques geològiques, perquè els greixos dels animals marins costers es convertissin en petroli.

Els jaciments petrolífers són de dos categories: el primari clàssic constituït pels terrenys argilosos impregnats de sal que es troben a diferents nivells dels jaciments i pels quals circula amb dificultat la *nafta* degut a llur impermeabilitat i, per tant, d'explotació difícil, ja que l'oli mineral no se separa de la roca argilosa, als pous, si no és molt lentament. El jaciment secundari o explotable es troba en capes sorrenques i calcàries degut que les grans pressions orogèniques, esprement el jaciment primari, en foragiten el petroli per acumular-lo a les capes permeables.

El petroli dipositat al subsòl es mou i es desplaça, i segueix la inclinació de les capes del terreny i també puja a través dels estrats sobrepousats al jaciment primari. Tot això passa amb gran lentitud, però dipositant dels milions d'anys que representen les èpoques geològiques, el canvi de situació pot efectuar-se fins a grans distàncies del lloc de formació, àdhuc fins a la superfície del sòl.

Quan les capes petrolíferes es troben plegades, el petroli l'hem d'anar a buscar als anticlinals o part còncava dels plegaments al revés dels mantells aquífers i això és degut que el petroli, gairebé sempre, va acompanyat d'aigua salada, que pel fet d'ésser de major densitat se situa als bujols o sinclinals i, per tant, la *nafta* passa a situar-se a les voltes anticlinals on sovint va en companyia d'hidrocarburs gasosos, la qual cosa determina la sortida sobtada i explosiva de gasos i *nafta*. Així, doncs, veiem que el petroli pot trobar-se al lloc de formació o en altres bastant distants del primer.

Les pressions orogèniques, en comprimir les formacions petrolíferes fan també que el petroli s'escapi per les esquerdes, pels plans de contacte de les roques, per les falles, etc., i el fan arribar fins a la superfície, on entra en contacte amb l'aire o amb les aigües freàtiques, i es produeix una oxidació i consegüent pèrdua dels hidrocarburs més lleugers, i es transforma així en *asfalt*, el qual ens indica l'existència de jaciments més profunds, dels quals procedeix l'oli que, per oxidació, ha estat transformat i ha impregnat les roques superficials.

Ens podríem estendre en moltes altres consideracions de caràcter tècnic i estratègic que determinen la

procedència o no de les explotacions i prospeccions dels jaciments petrolífers en relació al rendiment econòmic i que constitueixen factors de màxima importància en l'estudi de cada jaciment en particular.

Després de tot el que hem exposat, fàcil és comprendre que per esbrinar l'existència de jaciments petrolífers no cal anar a les palpentes i, per tant, avui podem assegurar que, a Catalunya, el petroli existeix o ha existit, ja que els senyals de matèries bituminoses externes en són un índex incontrovertible, però cal tenir en compte que els senyals que apareixen en diferents indrets poden també acusar la desaparició de l'oli per oxidació.

Les exploracions que, amb caràcter negatiu, han estat fetes per a la recerca de petroli a Catalunya, són molt reduïdes a més d'haver estat totalment desenfocades, ja que, com hem exposat, tota exploració en el lloc d'afiorament de la matèria bituminosa no pot portar a un resultat positiu. Aquestes exploracions foren fetes, fa més de 20 anys, a la conca del Riutort, als termes municipals de Bagà i Brocà, a La Pobla de Lillet i Sant Pau de Segúries, a més d'uns petits sondeigs a Tona i a Oix.

Els sistemes geològics en els quals apareixen manifestacions de *nafta* a Catalunya són el cretàc i l'eocè, però més que els senyals d'hidrocarburs líquids signifiquen menys constants en el primer que en l'eocè.

Les del cretàc han estat observades i estudiades a Corsà i Santa Maria de Meià a la serra del Montsec i es figuren cap a Osea, seguint el vessant Sud de la serra d'Escanys. Una altra zona important d'aquest nivell la tenim a Oix, Sant Cristòfol del Baget i Freixenet i a la serra de Carreu, on es troben manifestacions més o menys intenses d'hidrocarburs líquids.

Al vessant Sud del Riu de Baget apareixen les capes de margues blavoses intercalats de gresos que afloren prop de la Teuleria i segueixen en direcció Est-Oest, travessant el riu Llerca al Sud del Molí d'Angelet, cap a la Serra Cavallera, i, tallant el riu Ter, al sud de Camprodon, afloren entre les calcàries sobre la fàbrica de Benet.

Aquests nivells margosos que, des del Riu de Ribes, el qual travessen per sota el Balneari, van fins el riu Llerca, assenyalen un nivell petrolífer.

Més a l'Oest de la Teuleria, al Sud d'Oix, es torna a trobar aquest nivell margós, que desapareix sota les formacions de les serres de Montagut, Sant Graó i Santigosa.

Més encara a l'Oest es troben aquestes margues prop de Sere i Castellar del Riu, i al terme de Vallan apareixen les manifestacions d'hidrocarburs líquids. Aquests dipòsits que s'amaguen per sota de Sant Llorenç de Morunys tornen a sortir a la serra de Turp i amb importants jaciments de *nafta* a la Serra de Carreu, travessant la Serra de Sant Gervàs per a tornar-se a trobar al Ribagorçana, on, per Buira, es figuren cap a Aragó.

Així veiem que amb tot i la inconseqüència dels afloraments d'aquest nivell cretàc, arreu on apareix es troben acompanyats d'indis de l'existència del petroli.

El segon nivell correspon a l'Eocè, els afloraments del qual marquen dos línies gairebé paral·leles; la del Nord comença a ponent del Pont de Molins i seguint cap a Sant Llorenç de la Muga arriba fins a Bassegoda per a tornar a sortir a Sant Pau de Segúries, des d'on segueix constantment per Torrelles, les Pedreres de la Jullosa, Campdevàdol, Puigrodó, i, seguint per La Pobla de Lillet, arriba fins a Bagà.

La segona línia aflora tocant al riu Manol, prop de Lledó, i segueix cap a Majà, Tortellà i Montagut, per a tornar a sortir a Vallfogona i segueix cap al Sud de Ripoll, passa per Sant Martí de Viuoles, Borredà i Viladà i arriba fins al peu de la Serra de Peguera.

Si seguim l'anticlinal oligocè de Cardona cap a l'Est, en arribar al torrent de Sorvets veiem aflorar els sediments eocèns i novament tornen a aparèixer els senyals de *nafta* entre Sant Boi de Lluçanès i Sant Martí de Sobremunt.

Més al Sud passa una cosa semblant; entre Puig Gurb i Santa Eulàlia de Riuprimer apareixen novament els afloraments de *nafta* que ens marquen la continuació de l'anticlinal de Súrria i Balsareny.

Després de tot el que hem exposat i tenint en compte que tots els afloraments de Catalunya han estat situats, sabem sobradament on s'han de fixar els estudis locals. Les condicions geològiques de les formacions on es troben situats els esmentats afloraments són molt falagueres; sense, però, que això ens autoritzi assegurar res i ens

INFORMACIONS D'ECONOMIA AGRICOLA

Política romanesa del blat. — El govern romanès s'esforça a establir el preu del blat, al mercat indígena, a 45.000 leis el vagó. La prima d'exportació, que té la finalitat d'anivellar la diferència entre aquest preu i els preus mundials, va ésser fixada, el mes de juliol, en 10.000 leis per vagó, però a mesura que pujaven els preus era reduïda a 8.000 leis el mes de setembre i a 6.560 leis des del primer d'octubre o a 4.500 leis per a les exportacions pagades en divises baixes. Com que han estat lliurades 32.000 llicències d'exportació a la taxa original i són vàlides fins a primer de desembre, és probable que el preu serà mantingut durant algun temps i que baixarà la diferència de 3.500 leis, així que les noves taxes entraran en vigor. En alguns casos el govern s'esforça a mantenir artificialment el preu d'exportació.

Reglamentació del comerç de la llet a Txecoslovàquia. — Un projecte de llei per a la reglamentació del comerç de llet a Txecoslovàquia, tendeix a restringir la venda de llet als carrers, feta en condicions poc higièniques. Aquest projecte de llei respecta els interessos dels productors, dels comerciants i dels consumidors. Hom té la intenció de controlar el comerç de la llet a totes les localitats de més de cinc mil habitants, de reduir el nombre dels comer-

ciants i d'establir preus fixos per a certes qualitats *standard* de llet.

Plans britànics sobre el llard i les patates. — El «rapport» del govern britànic sobre el funcionament del Pla de desenvolupament de la producció de llard el 1935, publicat en forma de llibre blanc, declara que el Consell administrador del pla acordà, l'any passat, la concessió de llicències a 579 fumadors de llard amb un total de 3.058 establiments, dels quals 2.347 eren cursals de tres empreses de magatzems múltiples. S'han presentat demandes per a 35 establiments que representen una capacitat addicional de producció de més de 1.500.000 quintars; però després d'haver examinat la posició general de la indústria, el Consell ha decidit que no és desitjable la concessió de llicències per a la construcció de noves fàbriques que envairien el pla de producció del 1936. El Consell ha decidit examinar novament la concessió de llicències per a 1937, pel que es refereix a les demandes de les empreses que tenen la intenció de traslladar a la Gran Bretanya fàbriques establertes a l'estranger, en el cas que el Consell estigui convençut de la possibilitat d'obtenir una quantitat suficient de porres a una distància raonable, sense reduir d'una manera substancial la quantitat tractada per altres fumadors.

El «rapport» anual del Consell de Venda de Patates per a l'exercici 1935-1936 declara que s'ha mantingut un nivell de preus generalment satisfactori durant tota la campanya. S'han obtingut preus molt més elevats que en les dues campanyes precedents, les quals foren igualment períodes d'excel·lents preus. L'augment del rendiment mitjà per als productors, per acre (4.047 metres quadrats), el 1935-36 per referència a 1930-31, fou de dues a deu lliures esterlines.

El Govern australià controlarà les vendes. — El ministre de la Indústria d'Austràlia ha presentat un projecte de llei modificant la Constitució en el sentit de donar al govern federal el control complet de les vendes. Els poders del govern federal no seran ampliats, sinó únicament alliberats de les restriccions existents. Si en l'esdevenidor, el govern federal fa votar una llei per a completar els plans de venda governamentals, la seva validesa no podrà ésser discutida sota pretext que la llei dificulta la llibertat del comerç entre els diversos estats. El projecte de llei no defineix els termes de «venda» o de «productes primaris», per no crear complicacions inútils.

Augment de la producció de primeres matèries vegetals en els països danubians. — Les xifres publicades pel «Wirtschaftsdienst» (Hamburg, 16 d'octubre del 1936), revelen una extensió remarkable del conreu de primeres matèries destinades a la producció de tèxtils i d'oli als països danubians. La collita total de llavors oleaginoses als quatre països: Bulgària, Hongria, Romania i Iugoslàvia el 1936, ha estat de 4.792.000 dobles «centners» (dc.) contra 3.820.000 dc. el 1934; una mitjana de 2.516.000 dc. el 1925-29. La collita del 1935 comprenia 270.000 dc. de soja de 18.000 dc. de pistatxos, varietats que abans del 1933 no havien estat gaire cultivades. La collita de grana de colza passà de 417.000 dc. el 1934 a 920.000 dc. el 1935, i la de llavors de cotó de 95.000 dc. a 187.000 dc. El conreu de llavors oleaginoses més estès, la grana de girasol, acusa un augment de 2.744.000 dc. el 1934 a 2.880.000 dc. el 1935.

El pes total de les fibres tèxtils vegetals, produïdes als quatre països indicats, el 1935, fou de 1.044.000 dc. contra 988.000 dc. el 1934; contra una mitjana de 691.000 dc. el 1924-29. El 1935 es produïren 86.000 dc. de cotó (84.000 a Bulgària i 2.000 a Iugoslàvia), mentre que el 1925-29 el terme mig només fou de 8.000 dc. El 1936 s'ha produït un nou augment, amb un total de 113.000 dc. La producció de lli gairebé ha doblat d'enguà el 1925-29. La producció de canem, en canvi, augmenta lentament.

PITHECANTHROPUS

RICI COLOSO PURGANT DELICIOSO

TALLER DE FOTOGRAVAT
COLLECTIVITZAT
ANTONI MARTÍ
AVINYÓ, 19 PRAL. TELÈF. 17047

RICI COLOSO PURGANT DELICIOSO

ELS MILLORS ARTISTES AL NOSTRE COSTAT

«Franco ha prohibit, al territori per ell dominat, la venda de les obres del conegut novel·lista anglès Radolph Bates, i així mateix la projecció dels films on figuren artistes que, com aquell, s'han manifestat a favor de l'Espanya republicana.»

Heus ací una manifestació palpable de la «cultura» feixista.

Heus ací, també, una manifestació més palpable encara de com els artistes lliurepensadors, els artistes de veritat, els bons artistes estan al nostre costat. La revista mexicana (d'aquest gran país germà nostre que és Mèxic) «Cosmopolitan films», recull les manifestacions dels artistes més coneguts de la pantalla, referents a la lluita que es desenrotlla a casa nostra, reflex en llur major part, si més no, d'aquells que han passat dies de fam i han pujat del no-res exclusivament per llur treball i capacitat artística.

Vegeu, si no, el que ha manifestat Charlie Chaplin, l'inimitable Charlot: «No oblide el meu origen humil; he estat dels que més han sofert. Avui, amb la crisi, potser hauria arrossegat una vida miserable, com la que arrosseguen els «extres», en els quals es basa la meua darrera pel·lícula. Per això sóc enemic del feixisme i gran amic d'Espanya. L'únic que m'interessa és l'art, la cultura i el progrés...»

Recordeu el seu darrer film «Temps moderns», amarat d'un vibrant esperit social i liberal.

No s'amaguen de dir-ho; llurs paraules poden perjudicar-los els interessos, i, no obstant, les escampen als quatre vents. Vegeu què diu Paul Muni, sense embuts ni indirectes: «El meu desig és que el poble espanyol guanyi la guerra, puix que guanyant ell, tots en sortim beneficiats.»

El gran creador de «Sóc un fugitiu» via enviat anteriorment la seva adhesió i darrerament «L'infern negre», ja ha al govern de la República. Ara, amb les seves manifestacions al periodista, la reforma plenament.

I Bette Davis? Voleu uns mots més clars i significatius? «El Govern espanyol guanyarà. Quin dubte hi ha. Això ho diu per a mi la solidaritat ianqui, viva en mitjans i manifestacions.»

Però Bette Davis no és solament antifeixista de paraules. Els companys del Socors Reig Nord-americà poden donar raó dels seus donatius.

Clark Gable, cinematogràficament l'ídol de les nostres dones, no s'ha quedat pas endarrera i ha dit: «La demostració més efusiva de la simpatia i solidaritat que sento pel poble espanyol

està en el meu gran desig, exposat reiteradament a diversos realitzadors, d'actuar d'interpret en un film, noble i imparcial, que tracti de la guerra espanyola. Tinc la seguretat que no tardaré molt temps a assolir-ho.»

Seria altament interessant que algun productor acoïllís la seva iniciativa. Potser seria la manera de despertar l'opi-

nó internacional del seu somni que tant ens perjudica.

Wallace Beery està esperant que surti un altre Pancho Villa espanyol per a revivir al llenç.

No acabariem. Són molts altres els que ens han palesat llur adhesió. Noms com James Cagney, Marlène Dietrich, Joan Crawford, Jonny Weissmuller, Buster Keaton, els germans Marx, etc.; farien interminable la llista.

No cal dir que entre el nostre públic les precedents manifestacions han desvetllat una simpatia extraordinària.

Carner Ribalta, el nostre comissari d'espectacles, ha enviat a Charlot, perquè el faci extensiu als seus companys, «l'homenatge de simpatia i admiració del públic català (que representa el 60 per 100 del públic cinematogràfic d'Espanya), que prepara festivals en honor vostre i dels vostres companys», segons diu el telegrama.

No cal dir com aplaudim el gest de Carner Ribalta i esperem festivals d'honor a qui, prescindint de llurs interessos personals, es posa tant desinteressadament al nostre costat i al de la nostra causa, que és la de tot el pro-

Magí RIFA

ca és el mitjà de què se serveixen els aprofitadors, els arribistes, els que no tene nescrúpols.

Els homes que vinguin al «Casal de la Cultura», no seran nacionalistes; la intel·ligència, el saber, el pensament, el sentiment humà dels homes no pot ésser contingut pels límits d'unes fronteres o d'una raça.

Si venim disposats a acatar aquests principis, el «Casal de la Cultura» serà gran per la qualitat dels homes que l'integrin.

El feixisme, juntament amb tots els països imperialistes, conservadors, fidels defensors de llurs privilegis, són tots enemics del progrés moral dels pobles i de llurs llibertats; la guerra cruenta, assoladora que es desenrotlla a Espanya, no és una guerra civil, sinó que tots aquests països, amb rars excepcions, estan contra nosaltres i el poble que s'ha aixecat en armes a Espanya, és l'únic que pot defensar i salvar la humanitat. L'exèrcit que està desolant les terres hispàniques no pot ésser combatut resant parenostres, amb paraules, amb discursos; si entengués de raons ja no hauria desencadenat aquesta guerra fratricida. A les seves armes potents, doncs, n'hi hem d'enfrontar d'altres més potents encara; però el proletariat parapeta la seva força en un ideal, i, per consegüent, la missió dels destacats és sortir de llurs coves d'aurades, de llurs refugis encatiffats i donar la cara, lliurar-se a la lluita sense condicions, perquè aquest ideal que sustenten els homes que lluiten amb les armes a la mà i li ofereixen llurs vides, s'encarni també en les masses de la reraguarda, es reanimi més enllà de les fronteres, i porti l'eco a tots els pobles del món.

Aquest serà el nostre millor tribut, si podem unir a les forces de les nostres armes, una moral increpantable; aquest poble que no vol retrocedir als temps més foscos de la història, serà vencedor i per la seva victòria salvarà la civilització i tots els germans de la terra.

Companys: Vosaltres podeu fer-ho amb el vostre prestigi i amb el vostre saber; organitzeu manifestacions, poseu-vos en contacte amb els organismes antifeixistes, antiguerres i antiimperialistes de tots els països, perquè a tot arreu es faci pressió i s'imposi la veritat i la raó.

Amb la vostra imparcialitat, amb el vostre enteniment, amb el vostre criteri elevat, podeu influir perquè el Govern compleixi amb el seu deure davant les aspiracions del poble; podeu il·luminar aquesta part de les masses, inconscient sde l'hora que vivim en què es juga llur propi destí; podeu influir perquè vibri una miqueta més i accepti joiosa els sacrificis de la guerra; podeu també aclarir els ofuscats.

Nosaltres hem de propagar la cultura, però la veritable, la que surt més del cor que del cervell; però en aquests moments no podem dedicar-nos a les coses belles, les quals solament podem fruit en la pau, en un demà millor si sabem triomfar; ara, un pensament, una idea, una orientació, una iniciativa, la solució de problemes que m'emocionen més que no pas el «Don Quijote», «La Divina Comèdia», «La Ilíada», d'Homer.

Que no siguin, des d'ara, solament els descamisats, els fills del poble, els pàries, els que hagin de suportar sempre el pitjor de la lluita; aquesta vegada la lluita és d'una tal transcendència, que ningú, si no és un infame traïdor, no pot romandre al marge, i jo espero que els artistes i els escriptors que integren el «Casal de la Cultura», iniciaran llur actuació amb una campanya intensíssima, perquè tots, absolutament tots, contribuïm en allò que estigué al nostre abast, a guanyar la guerra i a salvar la Revolució, que serà el triomf de la llibertat i de la justícia.

GUSTAU COCHET

Indo-Amèrica davant la tragèdia d'Espanya

(Ve de la pàg. 4)

que, damunt el seu cavall pampes endins, treballa dia i nit per enviar queviures als seus germans espanyols. Ja és l'indi Inca que, somrient, puja i baixa les sinuositats dels Andes i treballa incessantment per transmetre menjar i roba als combatents de Madrid. Altres vegades són mulats brasilers als cafetars, els venezolans i colombians als camps de petroli, els panamenys entre palmeres i platanars, els cubans als canyissars, els obrers mexicans a les fàbriques que, amb amor i entusias-

Piqueras, gestador del nou cinema espanyol

El cinema espanyol que s'està creant en el fort d'aquesta guerra per la llibertat de les classes oprimides i la independència del nostre país, ha tingut un predecessor: Piqueras. Aquest nauta inquiet anhelava un gran propòsit: preparar el camí del cinema a les noves promocions de la joventut revolucionària. Forjar els quadres perquè en el moment de la lluita cruenta, aquesta arma de combat no estigués absent en la guerra entaulada entre l'Espanya de la Llibertat i la minoria de potents nacional-estrangeres que pretén subjugar-la.

Fou una tardor freda quan, per primera vegada, vaig conèixer Piqueras a París.

Jo, com a element d'enllaç i que em servís de presentació, portava a la meua butxaca el primer número de «Nuestro Cinema».

«El semàfor de la Rue Broca» — com digué bé Yoris Ibens, jove director holandès.

«Nuestro Cinema-Piqueras» fou l'impulsor d'un cinema absent de maneigs de Trustos i grans empreses capitalistes. El lluitador per un cinema al servei del progrés i a mans del proletariat. Lliure de l'asfíxia d'interessos individuals i especulacions de Borsa.

Piqueras tenia l'ambició d'estructurar un moviment cinematogràfic que obrís estadis inèdits a l'estètica, renovés la seva tècnica, alliberant-la de l'atmosfera fètida en què molts productors l'han encaixonat, a l'efecte de satisfir les causes egoistes dels capitalistes: films policíacs, de «gangsters» i aventures de milionaris, rodats tots en interiors decadents de superluxe i amb màgia d'il·luminació.

I aquest alè fou allò que ell llançà a la pantalla del món, a través de «Nuestro Cinema».

Vaig trobar-me amb ell, a la Llibreria espanyola acompanyat de J. Ivens — que acabava de dirigir «Komsomol», a la Unió Soviètica —

me, treballen per ajudar els heroics combatents espanyols.

L'ajut dels revolucionaris indo-americans s'ha convertit en la defensa de llurs propis interessos. Al costat dels milicians, colze a colze, lluiten combatents que de totes les parts d'Amèrica vénen als fronts. Batallons senecers de cubans, mexicans, peruans, argentins, estan als llocs de combat lluitant amb heroisme que supera el coratge de l'indi americà que, a Junín i Ayacucho destruïa per sempre l'Espanya caduca i explotadora.

En la Brigada Internacional hi ha una secció cubana, composta de molts centenars de revolucionaris, que al camp de batalla han deixat els millors fills de la Perla de les Antilles. Així hem vist caure als fronts de Madrid, Pablo de la Torrente, periodista; els estudiants Rodolfo de Armas, Anceume, Gómez, Pérez i molts d'altres.

Del Nova York revolucionari, on s'agiten en l'exili els apistes peruans, els universitaris cubans, uruguians i argentins; els antiimperialistes porto-riquenys i venezolans, han vingut a la Brigada Internacional, formant el Batalló Lincoln, molts centenars de revolucionaris d'Indo-Amèrica.

A Barcelona s'ha creat, fa uns mesos, el Comitè Ibero-Amèrica, integrat per representacions antifeixistes de tots els països de l'Amèrica Llatina. La seva labor consisteix a moure en aquests països tots els ressorts possibles per tal de fer efectiva l'ajuda dels treballadors americans als treballadors espanyols. Portar a terme una intensa agitació i propaganda a favor de la democràcia espanyola i desmentir les falsedats de la propaganda feixista. El Comitè Ibero-Amèrica també ha format batallons que lluiten als fronts amb un veritable esperit revolucionari. Ha organitzat a Barcelona el primer navili de nens refugiats a Mèxic i una sèrie d'actes d'agitació entre les organitzacions obreres i antifeixistes, a favor de l'exèrcit popular.

Malgrat els obstacles que els dictadors crioills d'Indo-Amèrica interposen a les llibertats democràtiques, els revolucionaris i treballadors americans, veritables germans en la tragèdia de l'Espanya democràtica, lluiten i treballen amb fervor per ajudar a l'alliberament d'Espanya, sense el qual Indo-Amèrica mai no podrà ésser lliure.

Luis ANTONIO CRUZ

Des d'aquell moment no vaig vacillar d'unir-me a aquell grup d'entusiastes que sostingué per primera vegada un moviment internacional de revaloració cinematogràfica. En aquell recambró de la Rue Broca — amb atmosfera de cambrot marí — es redactava la revista i ensem servia d'estatge a la família Piqueras.

Allí vaig conèixer René Clair, Cremllov, Jean Vigo. Aquest darrer, centelleig frustrat de la cinematografia francesa per la seva prematura mort.

«Nuestro Cinema» fou la millor revista cinematogràfica que s'ha publicat a Europa. Des dels reconcs més separats del planeta rebé comunicacions d'encoratjament: Japó, Rússia, Estats Units...

Piqueras pretenia crear una xarxa internacional de cine-clubs, i fou el primer que organitzà una campanya contra el baix crim que es perpetrà en la gran obra d'Eisenstein, «Viva Mèxico», mutilat per la censura yanqui de Mr. Hays i l'egoisme desenfrenat d'Upton Sinclair.

Aquest home que ha format els quadres juvenils que avui, enmig d'aquesta guerra a mort contra el feixisme, realitzen cinema per a les masses, Cinema de guerra, ha estat afusellat pels feixistes a Venta de Baños. Dies abans de l'aixecament faciós sortí de París cap a Madrid, quan un sobtat vòmit de sang l'obligà a deixar el combat al poble esmentat. Després vingué l'aixecament, i en assabentar-se els facciosos que a l'Hospital d'aquell poble estava reclos per malaltia un element d'esquerres, no ajornaren un instant el seu afusellament. Les dretes espanyoles no podien perdonar-li la seva obra de cultura i progrés per a la classe obrera.

Però nosaltres, des d'ací, els joves cineastes seguirem la seva obra en el camí de la lluita contra el feix.

AGUSTI S. PUERTOLAS

De la literatura antifeixista a Suïssa

(Ve de la pàg. 6)

prohibit. On es troba la literatura escrita després de l'emigració? On són els documents polítics d'aquests anys? El llibre bru sobre la crema del Reichstag i el llibre blanc sobre el '80 de juny del 1984? Bé se'n podrien fer extractes i publicar-los en forma d'opuscles. Tampoc no he pogut trobar els llibres documentals més autèntics sobre els horrors del règim actual: els informes sobre els camps de concentració escrits per aquells que pogueren escapar-se'n o foren posats en llibertat. Parlarem dels dos llibres més cèlebres. «Els soldats de les maresmes», de Langhoff, publicat a Zuric el 1984, per l'editorial Schweizer-Spiegel-Verglag. D'aquest llibre se'n feran vint edicions en vint setmanes. El títol és tret de les maresmes que volten un camp de concentració situat prop de la frontera holandesa. Langhoff ha descrit tot allò que hagué de suportar amb tanta de senzillesa, veritat i grandesa poètica que de totes les classes, de dreta a esquerra, s'aixeca una onada de protesta i indignació contra el sadisme feixista. Hi ha pàgines inoblidables. Al costat de les escenes horribles que mostren els botxins feixistes satisfent llur cruel brutalitat, bom venen la bellesa i grandesa de sacrifici dels camarades ells amb ells, un esperit de camaraderia que s'acreaix en raó directa de les tortures dels botxins. «L'infern del camp de concentració de Dachau», de Hans Beimler, aparegué el 1984. Era la primera vegada que el món sentia parlar dels horrors dels camps de concentració. Hans Beimler, diputat comunista al Parlament, fou un dels primers que Hitler detingué. Fou empresonat el març del 1933 i, entre els nazis, era cosa segura que no s'escaparia de la mort. El traslladaren al camp de concentració de Dachau, on endurà tortures inhumanes. Pogué escapar-se algunes hores abans de la fixada per assassinar-lo. El seu opuscle fou el primer escrit que donà compte al món de l'existència dels inferns dels camps de concentració. Fa temps que s'esgotà i ara l'editorial Europa-Amèrica en prepara una edició espanyola. Hans Beimler caigué al front de Madrid, a la Casa de Campo, el dia 1 de desembre de l'any passat.

LENA

EL SALÓ PERMANENT I EL «CASAL DE LA CULTURA»

(Ve de la pàg. 7)

feta, però escolta-me i sabreu allò que des del més pregon del meu cor voldria que fos.

Es sabut com l'artista, el poeta, l'intel·lectual (feliçment hi ha hagut sempre excepcions), en general formava una casta tancada, encastellada; ni ells descendien al poble ni el poble no podia ascendir a ells; més encara: aquest isolament, tot sovint, no estava solament limitat als prínceps de l'intel·lecte en llurs respectives sectes sinó que arribava fins a l'individualisme més extrem. Jo també vaig créure que cada un de nosaltres portava un món dintre si mateix, però per incalculables que siguin els recursos de l'individu, no pot subsistir sense esgotar-se i menys d'una manera fecunda sense rebre els efluis de l'exterior; l'abella elabora la mel al seu rusc, però abans va a beure en el calze de les flors; així l'home, que la naturalesa ha dotat d'intel·ligència i que gràcies a ella ha arribat a la saviesa, no ha de contemplar el món des de la seva torre, sinó que ha de baixar a nodrir-se de la saba de la terra.

El «Casal de la Cultura» haurà d'ésser això, com el saló permanent dels artistes, el gresol on van a fondre's les idees i els pensaments de tots els homes de bona voluntat, tots els homes de bon cor i, després, que l'obra forjada per tots surti a la llum que irradia per tots els àmbits de la terra; i així com els pobles primitius esperaven la paraula de llurs profetes, els pobles moderns escoltaran

la paraula encoratjadora dels homes generosos i altruistes que els guiaran en el camí de la vida.

El «Casal de la Cultura» ha d'arribar a ésser gran, una entitat forta, però no per les seves nombroses cotitzacions, per les seves subvencions oficials, pel palau que albergui la seva seu, per les seves actuacions llampants, no; serà gran segons l'ideal que ens empenyi, segons l'interès, l'esforç, la passió que hi posem; en una paraula, solament serà gran per la seva obra i pels seus fets i per a aconseguir-ho, no amb mireres a resoldre els nostres problemes particulars, per urgents que siguin, sinó amb la nostra aportació desinteressada per a resoldre el problema de tot el poble. I la nostra primera aportació efectiva serà capacitar-nos, conscients de la nostra missió en tostemps, però d'una manera especialíssima en aquests moments, perquè hem de tenir en compte que no són instants per a escriure llibres, que ningú no té humor ni temps de llegir; tampoc pintar quadres, que ningú no pot contemplar; les obres d'art es fan en la pau i per a la pau. En aquests moments només són concebibles estrofes èpiques, gravats revolucionaris, tot ha de respirar la guerra, amb les seves angoixes i crebantaments, els seus anhels i les seves esperances.

Els homes que acudeixin al «Casal de la Cultura» hauran d'ésser antitradicionalistes; la tradició és una trava del progrés, de la renovació, de l'avanç, de l'evolució dels pobles. Una tradició era que el ric fruités de les seves riqueses, mentre el poble sofria misèria. Tradició era el robatori, el crim, la injustícia; tradició era el privilegi dels poderosos i la humiliació dels pobres; tradició eren els mites religiosos que enganyaven el poble.

Els homes que acudeixin al «Casal de la Cultura» no seran polítics; la política és sinònim de funcionarisme, d'autàrcia, de trampes i travetes; la políti-

LES ARTS I ELS ARTISTES

AL MARGE D'UN RUMOR

S'ha desistit de celebrar l'Exposició d'Art Modern Català a París?

Com els lectors de MIRADOR no ignoren, el Consell de Belles Arts de Catalunya (Generalitat, U. G. T. i C. N. T.) havia organitzat per a darrers del passat 1935, una Exposició d'Art Modern Català a París, els beneficis de la qual passarien a engruixir la subscripció a profit de les víctimes del feixisme.

La premsa de Barcelona, la catalana i fins l'estrangera s'han preocupat d'a-

Retrat, per Joaquim Sunyer

questa magna Exposició que dona un to de serenitat i d'esperit constructiu dintre l'ambient de guerra en què per força es troba submergit el nostre país.

Posteriorment, sembla que per culpa d'uns tràmits a resoldre va ajornar-se la realització d'aquella exposició i ara hom diu, segons arriba a les nostres oïdes, que la Generalitat, que la patrocinava, ha desistit de realitzar-la.

No cal dir com és de lamentar, si la informació es confirmava, aquesta decisió. Seria una veritable llàstima deixar perdre una bella ocasió per a mostrar a França el valor autèntic del nostre Art, que és — contra el que alguns opinen — superior en molts aspectes a les tendències millors que molts països puguin presentar.

L'actualitat d'una Exposició com la projectada no havia escapat al repòrter, que ja s'havia procurat unes referències sobre l'origen o iniciativa de l'Exposició i les fases per què havia hagut de passar la preparació. Com que ho considerem d'interès ho donem a continuació.

Quan els artistes catalans de les diverses branques de l'art s'agruparen en centrals sindicals diverses, procuraren establir entre els organismes uns vincles de relació que donaren per resultat la creació del Consell de Belles Arts de Catalunya, integrat per la Generalitat, la U. G. T. i la C. N. T. I una de les primeres determinacions del Consell fou la d'organitzar una Exposició d'Art Modern Català a París, d'una manera solent i definitiva.

S'legí un Consell organitzador, que tenia amplis poders, que començà tot seguit una eficaç campanya de premsa i publicà el cartell d'invitació als artistes a fi que hi concorreguessin tots els dibuixants, pintors i escultors residents a Catalunya o que tinguessin estreta relació, per origen o veïnatge, amb la nostra terra. El Comitè es declarà disposat a acceptar així mateix obres procedents de col·leccions particulars, si és que els respectius propietaris les cedien.

En tenir el compte del temps, del lloc i de l'espai, el Comitè, jutjà indispensable d'assenyalar unes limitacions de nombre, de magnitud i de temps.

Quant al nombre, els artistes, pintors i escultors podien presentar dues obres cada autor; els dibuixants, quatre. Per a les obres pictòriques i dibuixos foren assenyalades les dimensions màximes de mig metre. Els escultors no podien sobrepassar en llurs obres el metre i mig; a més havien de presentar-les en matèries definitives. Les obres, convenientment emmarcades havien d'ésser lliurades a les oficines de Turisme de la Generalitat de Catalunya, a fi que fossin seleccionades per un jurat competent.

A les modernes instal·lacions turístiques del carrer de Corts Catalanes, 658, tinguérem la grata sorpresa de veure que la crida havia estat sentida i obeïda pels artistes catalans: algunes sales de la planta i els soterranis estaven materialment abarrotades de produccions artístiques; pintures, dibuixos i escultures de totes les tendències s'arreglaven arreu, i omplien parets i taules.

Segons manifestacions del Comitè Organitzador i del Jurat seleccionador, la primordial finalitat que es proposaven d'assolir amb l'Exposició d'Art Modern Català a París era demostrar exteriorment que a casa nostra, no solament no es destrueix, sinó que es construeix i es resolen multiplicitat de problemes i sentiments; és a dir, donar una sensació de vivesa i construcció.

En aquesta Exposició hom veuria la continuïtat de l'art divers català; els aspectes que presenta (idealistes, realistes) d'ençà del segle passat. No solament seria notable per la quantitat, sinó per la qualitat.

Moltes de les obres que hi anirien eren a Madrid per a l'Exposició Nacional que no va arribar a celebrar-se per haver-ho destorbat la guerra contra el feixisme.

En conjunt, n'hi havia aproximadament més de 300, entre pintura, escultura i dibuix. La selecció entre pintura i escultura requeria sobre unes 200. D'art retrospectiu, un centenar.

Sobre la instal·lació de l'Exposició — que possiblement serà a la sala oficial del Jeu de Paume — hi havia la intenció d'organitzar tres sales.

La primera amb les esmentades teles de personalitats artístiques tan importants del segle passat com són Rodés, Flaugier, Mayol, Clavé, Rigal, Battistuzzi, Mercader, Martí Alsina, Caba, Torres Cassana, Simó Gómez, Vayreda, Fortuny, Pellicer, Mas i Fontdevila, Llimona, Rossinyol, Casas, Gimeno, Nonell, Canals, Mir, Urgell, Pidelaserra, Torres Garcia, Picasso, Manolo Hugué, Domingo, Casanovas, Clarà, Rebull, Sisqueira, Serra, Miró i altres. I també dels artistes que han tingut contacte amb el nostre art com són, entre altres, Carles d'Haes, Martí Rico, Regoyos, etc.

La segona sala seria preparatòria. I la tercera contindria una sèrie de dibuixos sobre les heroiques mesures que ha pres el nostre poble per protegir el seu heretatge cultural.

Per què s'ha desistit de dur a terme tan magna manifestació artística? Per por que l'èxit no l'acompanyés? No.

Els organitzadors estaven absolutament convençuts del seu èxit; sobre el particular el dubte no existia. Entre d'altres raons perquè altres Exposicions més petites i de no tanta importància han donat excel·lents resultats. També, a París hi ha el costum establert de fer pagar entrada.

Segons sembla — i el rumor podria resultar versemblant — n'ha estat un

motiu l'organització d'una Exposició d'Art Català dels segles XIII i XVI. Aquesta altra Exposició havia de celebrar-se conjuntament amb la d'Art Modern Català que ja tenia endegada el Comitè Organitzador, juntament amb la Comissaria de Propaganda. Però vents contraris bufaren les orelles de l'element oficial que havia de donar-li l'assentiment dient-li que la pintura catalana no estava prou a l'altura necessària, que no era prou bona per a posar-la a la consideració del públic parisenc, que quedariem malament. I aquest hauria estat el motiu de fer marxa enrera en aquell projecte interessantíssim...

Nosaltres no volem fer altra consideració que lamentar que hi hagi qui cregui afirmacions com l'esmentada — si era aquest el veritable motiu de suspendre-la! — Prou ho sap tothom que això no és cert! Que no hi havia cap motiu que aconsellés una decisió així.

Una altra consideració, encara: des del punt de vista pràctic, convé la realització d'aquella Exposició? No hi ha dubte que sí, i nosaltres així ho considerem.

No es tracta pas solament d'exhibir la nostra excel·lent producció artística (que aquest punt no el considerem discutible), sinó d'explorar la situació d'aquell mercat i el general internacional, puix que els nostres artistes senten la noble prouja d'endegar aquestes coses pel seu compte prescindint de l'intermediari, que en aquest cas és el marxant, que és, a fi de comptes, qui guanya les pessetes.

Els nostres artistes volen, també, actuar per compte propi per desvirtuar aquella paraula que encara — encara! — sol dir molta gent: Bohemiis!

No creguem pas que amb això vulgui el nostre artista reivindicar-se. Això no ho necessita, perquè al davant de la gent culta l'artista sempre ha estat considerat com el que és, que és el que convé que alguns cervells de fum d'estampa sapiguin: un ésser que amb la seva producció es guanya honradament la vida, donant glòria — la major part de les voltes — a la terra on ha nascut i dant amb el seu art, que no és cap producte, un producte a moltes d'altres activitats: rera seu hi viuen les fàbriques de colors on hi ha químies, de teles especials, fusters, etc. Amb aquella activitat es dona vida a un seguit incabable de comerços. També, la pintura es cotitza a tots els països igual que el paper de Banc.

No. L'artista no s'ha de reivindicar, que això — repetim-ho — no és necessari, sinó que demana — i aquest és un dels motius de l'organització de l'Exposició que comentem — un lloc a la societat on abans era poc considerat i àdhuc menyspreat. No vol ésser ja ni explotat ni humiliat. No és cap paràsit i la seva producció és quelcom que cal tenir en compte en tots els moments.

Lamentem, doncs, des del punt de vista pràctic, la decisió que no es realitzi l'Exposició d'Art Modern Català a París.

Convenia, convenia, tanmateix! Quina llàstima! Hem perdut una bella ocasió d'oferir a la consideració de la democràcia francesa, una mostra de vitalitat i d'història.

JOAN RENOM

—Emili: la crisi m'obliga a baixar-vos el sou. Des del mes que ve, en lloc de quedar-vos a deu cent pessetes, us en quedaré a deu vuitanta.

—No sé veure en el termòmetre la febre que téns.
—Es que potsar s'ha de treure de l'estoig.

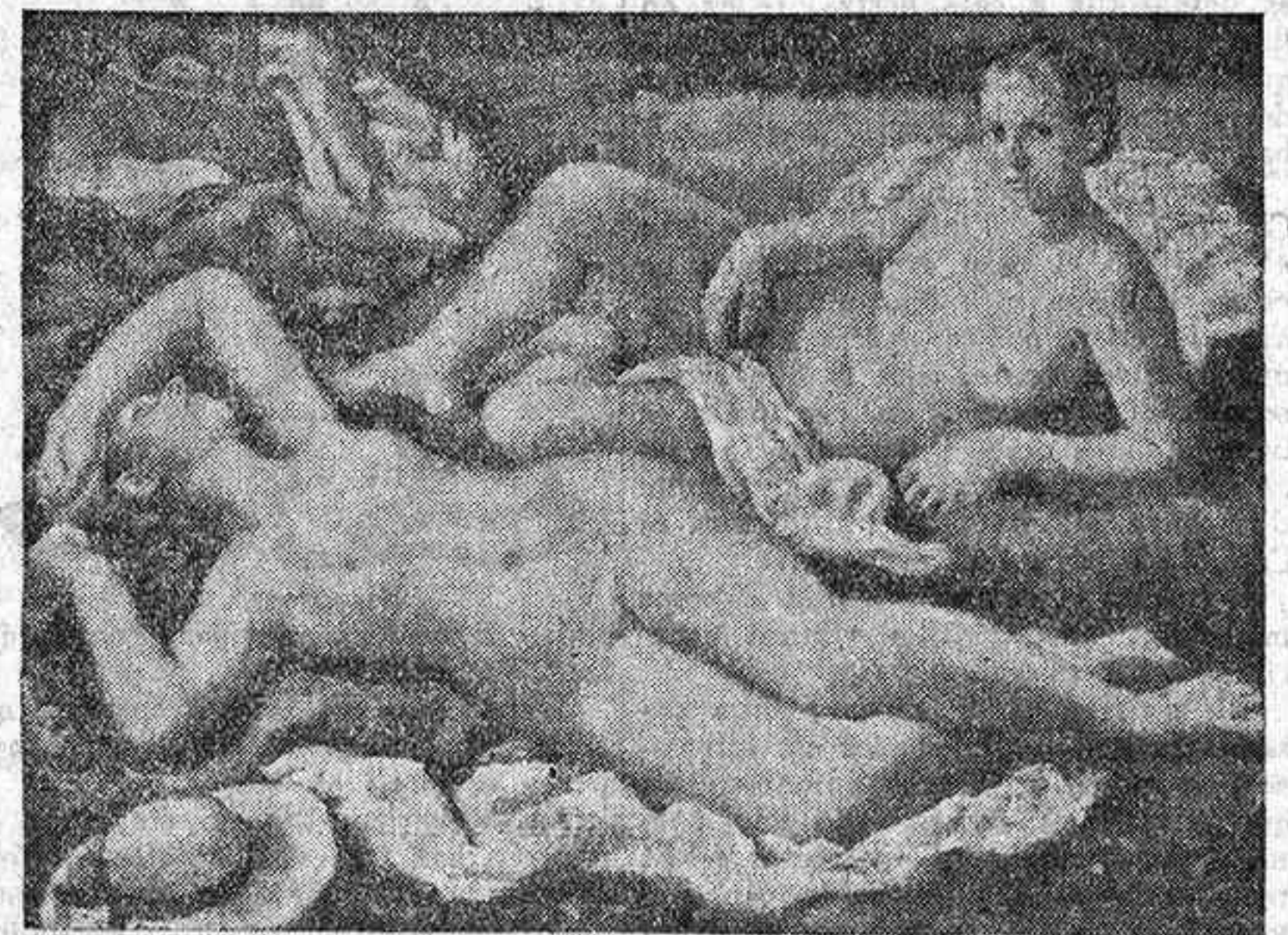
L'Art català als Estats Units

El pintor Francesc Serra

Aquest jove i notable pintor, amb l'amistat del qual ens honorem, ha estat novament invitat a prendre part a l'Exposició Internacional de Pintura de l'Institut Carnegie de Pittsburg. L'any passat hi envià la tela que reproduïm, la qual merescut els elogis de la premsa americana i la invitació per a l'exposició d'aquest any.

Francesc Serra es troba actualment al front d'Aragó. «Fa a la vora de sis mesos — ens escriu — que no he pintat i en fa quatre que estic a Montçó; us imagineu què representa això per a mi?... Em trobo desesperat. Hi ha moments que penso: «No! quan tornis a agafar els pinzells t'hi posaràs amb

L'exposició que féu, fa un parell d'anys a la Sala Busquets — suposo que fou la primera —, produí en mi una impressió inoblidable de bellesa i lluminositat. No és que em pensi conèixer a fons la nostra pintura — ja que sempre hi descobreixo valors nous importants que no conecia —, però és el cas que davant la intensa producció juvenívola de Francesc Serra vaig quedar meravellat. Només davant l'exposició de conjunt que la Sala Parés dedicà a Joaquim Mir, em va passar una cosa semblant. Sentia una afinitat irresistible envers el pintor. Intuïa que si jo fos pintor, no podria pintar altra-ment. Em seduïen d'una manera espe-

«Banyistes catalanes», de Francesc Serra

més braó i guanyaràs el temps perdut. Té pensat un tema sobre la guerra civil. «Penso aquest any — ens escriu —, si puc treballar en condicions normals, fer un tema de la nostra guerra civil, el qual tenia pensat de mesos i la invitació dels Estats Units em donarà l'avençesa per a fer conèixer els sentiments dels artistes catalans a l'estranger.»

El que tingui ànima d'artista comprendre el sofrir del nostre admirable amic. Ell que, quan vingué recentment amb uns dies de permís, en trobar-se amb les seves coses, «les teles per les parets, els llibres, els dibuixos, la paleta empolgada, tots aquells petits objectes puerils», dintre el seu estudi en el qual es troba sempre tan bé, li venien ganes de plorar.

Un dels valors més importants de la nova generació de pintors, Francesc Serra, és d'aquells que treballen en profunditat, no per eparar ningú. «M'he anat formant tot sol — ens deia — i creieu que hi hagué moment en què m'espantava l'ambient artístic, sobretot literari, de casa nostra.» Amb tot, té una confiança decidida en la nostra generació. Confia en ella cegament i espera que la revolució acabarà de formar moltes altres personalitats. Ara que hi ha la incògnita de com la revolució enfocarà els problemes de la cultura. Sobretot, el que ens manca, en aquests moments, és la comprensió intel·lectual d'un Cunatxvsky. De totes maneres, el nostre amic està convençut que la Revolució humanitzarà molt el nostre art i els nostres artistes, d'una manera especial els literats.

cial la serenitat i el difumat de bellesa rosada, que ennuvolava les figures nues. La claredat i el matís càlid de totes les coses. La perfecció inimitable del dibuix.

Potsar una raó de la nostra afinitat caldria cercar-la en la procedència vallesana del pintor, que és fill de Granollers. I el Vallès és una de les comarques que jo tinc més a prop del cor. Es allò que, «com el Vallès no hi ha res». I, ja és sabut, com el paisatge de la infantesa influeix en el temperament d'un artista.

La pintura de Serra, com la d'altres notabilíssims pintors catalans, demostra com al nostre país no s'ha perdut mai el sentit realista de la bellesa. Els nostres escultors i els nostres pintors, i també els nostres escriptors i poetes, són dels caires de la nostra ànima nacional que més podem fer conèixer a l'estranger. D'altra banda, pocs pobles hi ha que, com Catalunya, estiguin tan singularment predisposats per a seguir les eternes directrius de l'art grec. Contempleu, si no, les obres del nostre pintor, les estàtues de l'escultor Casanovas, i digueu-me si no veieu en llurs obres noves formes de l'art grec.

I és que un artista del nostre país no es pot enganyar mai sobre quina és la bellesa veritable. Només de contemplar qualsevol dels nostres paisatges li queda aquesta bellesa gravada al pensament. Paisatges que per llur varietat riquíssima, produeixen aquesta riquíssima varietat de temperament pictòrics, que són l'orgull de la nostra nació.

JOSEP SOL

PETITA BIBLIOTECA LENINISTA

Acaba d'aparèixer la segona edició del volum núm. 4 d'aquesta col·lecció, titulat:

El socialismo i la guerra

Preu de l'exemplar: 50 cèntims

Edicions Europa-Amèrica

APARTAT DE CORREUS 890 - BARCELONA

FEDERICO GARCIA LORCA

ROMANCERO GITANO

Novena edició - Preu: 5 pessetes

De venda a la

LLIBRERIA CATALONIA

Rda. de Sant Pere, 3 - Telèfon 24647

Narració d'un testimoni presencial de la «Commune»

(Ve de la darrera pàgina)

eren els que ho havien volgut. A la nit, no hi havia altre remei que trobar alguna solució. Els batallons federats envoltaven l'Hotel de Ville, ocupaven la plaça Vendôme, on Varlin, Arnold i Bergeret havien portat els batallons de Batignolles i de Montmartre. Vacherot, Vautrain i alguns reaccionaris furibunds parlaven de resistir de totes passades, com si disposessin d'un exèrcit. D'altres, més sensats, buscaven una sortida. Creueren que podrien arrencar-ho tot fent nomenar prefecte de policia Edmon Adam — que s'havia distingit contra els sublevats de juny —, i general de la Guàrdia Nacional, el coronel Langlois, internacionalista en altre temps, que havia estat al costat del moviment del 31 d'octubre, al matí, i en contra seu a la nit, diputat gràcies a una contusió rebuda a Buzenval, burges empeguït amb aires d'exaltat. A les set, Tirard, Méline, Tolain, Hérisson, Vacherot i Millière, anaren a portar aquestes solucions a Juli Favre. Aquest els féu esperar, s'arrogà d'espallies en veure Millière i els interrompé a la primera frase: «Es cert que han afusellat els generals?». Quan sentí que així era, exclamà: «Amb assassins, no hi tracto!» Vacherot i Vautrain quedaren encisats amb aquesta fermesa i així li ho digueren. Arriba una estafeta: Acaba d'ésser evacuat l'Hotel de Ville. Juli Favre acomiadà els alcaldes, els quals se n'anaren a l'alcaldia del Louvre, on el secretari general de l'alcaldia central els demanà que anessin a ocupar l'Hotel de Ville. En això arribà la patrulla de federats. Els alcaldes no pogueren fer res més que replegar-se cap a l'alcaldia de la Borsa, que es transformà en llur caserna general.

Els que quedaven del Govern, Dufaure, Juli Simon, Pothuan, Picard, Le Flô, s'havien reunit secretament al carrer Abbatucci, on Juli Favre els donà compte de la gestió dels alcaldes. Destituïren d'Aurelles, manaren cridar Langlois, la gesticulació del qual els tranquil·litzava, i el nomenaren general en cap de la Guàrdia Nacional. Langlois acceptà, a mitja nit anà a portar aquesta bona notícia als alcaldes de la Borsa, prometé que el Govern elevaria Dorian a l'alcaldia central, sorprendria l'Assemblea amb una llei municipal i, acompanyat dels diputats Lockroy i Cournet, el nou Lafayette partí cap a l'Hotel de Ville, dient: «Vaig al martiri!»

La plaça bullia com en ple dia. Per les finestres de l'Hotel de Ville es veia circular la vida, però res que s'assemblés als passats aldarulls. Els sentinelles només deixaven passar els oficials o els membres del Comitè Central. Aquests havien anat arribant d'un a un des de les onze, i es trobaven reunits, ansiosos i vacilants, en nombre d'una vintena, al mateix saló on havia conferenciat Trochu. Cap d'ells no havia somiat amb aquest poder que quia tan pesadament sobre llurs espatlles. Molts no volien quedar-se a l'Hotel de Ville i repetien constantment: «No tenim comandament del Govern». La discussió sorgia novament amb cada nou arribat. Un jove, Eduard Moreau, posà ordre a les idees. Es convingué que no era possible abandonar el lloc conquerit, però que només s'hi quedarien per a les eleccions, dos o tres dies com a màxim. De moment, calia fer front als possibles atacs. Allí estava Lullier, en un dels seus moments greus, responen a tot, invocant també el vot de Vauxhall. Els del Comitè caigueren en la imprudència de nomenar-lo comandant

de la Guàrdia Nacional, mentre que Brunel, que tant havia fet, era instal·lat a l'Hotel de Ville.

Langlois a l'Hotel de Ville

A les dues de la matinada s'anuncià Langlois. Havia enviat la seva proclama a l'Ofici. «Qui sou vos?», preguntaren els sentinelles. «General de la Guàrdia Nacional», respon el bon coronel. El Comitè Central accedeix a rebre'l. «Qui us ha nomenat?». «L'Assemblea!» El seu nom és penyor de concòrdia. Langlois assegura que només ha acceptat per acabar d'una vegada amb l'equivoc. «Comprenem — diu el Comitè — però nosaltres pretenem nomenar els nostres caps, fer eleccions municipals, prendre garanties contra els monàrquics. Si voh esteu amb nosaltres, sotmeteu-vos a l'elecció popular.» Langlois i Lockroy sostenen que només hi ha un sol poder legítim, l'Assemblea; que aquesta no concedirà res a un Comitè que ha nascut de la insurrecció. Aquest al·legat a favor dels rurals esgotà la paciència de tothom. «Reconeixeu vos, si o no, el Comitè Central?». «No», diu Langlois, i fugí darrera la seva proclama.

Prússia presenta la nova Assemblea Nacional a França (Caricatura de l'època)

La nit fou tranquil·la, d'una tranquil·litat mortal per a la llibertat. Vinoy portava a Versalles, per les portes del Sud, regiments, artilleria, bagatges. Els soldats es deixaren arrossegar, insultaven els gendarmes. L'Estat Major, fidel a les seves tradicions, havia perdut el cap, es deixava oblidats a París tres regiments, sis bateries, totes les canoneres que hauria calgut abandonar al corrent del riu. La menor demostració dels federats hauria detingut aquest exòde. Lluny de tancar les portes, el nou comandant de la Guàrdia Nacional, Lullier, deixà lliure a l'exèrcit totes les sortides i àdhuc es van d'això davant el Consell de Guerra.

H. LISSAGARAY

(1) Aquesta ordre, demanant a la tropa que desfilés enmig dels guàrdies nacionals, fou redactada a llapis pel seu capità. L'ocorre la transcripció a ploma sense canviar ni una sola paraula. El Consell de guerra ho nega, per no desprestigar aquest general, que morí obscurament.
(2) Aleshores situada a la plaça de les Abadeses.
(3) Thiers, en l'Enquesta, diu primer: «Se'ls deixà desfilars...» després, vint línies més avall: «Se'ls rebujà...» El general Le Flô no ha amagat la por del Consell: «El moment em semblà crític, i vaig dir: Oree que estem perduts; se'ns emportaran... I, en efecte, els batallons només haurien d'haver entrat a Palau i haurien eixcutat fins el darrer de nosaltres. Però els tres batallons passaren de llarg sense dir res.»
(4) Avui caserna del Chateau-d'Enu.
(5) Vinoy, mentidor com la «Gasetta», diu en l'Armistí i la Comuna: «El general agrupà els homes i, espasat en mi, es posà bravamant al cap dels seus soldats.»

clar el concert. Seguiren les rançons «gaseles» de Schoeck i l'«Octeta» de Strawinski.

EL 21 D'AQUEST MES HA TINGUT LLOC A BRUSSEL·LES la sessió inaugural per al «Concurs Internacional Eugène Ysaÿe». Es tracta d'una veritable «olimpiada dels violinistes»: més de cent violinistes de tots els països del món s'han reunit en aquesta ocasió i competiran per aconseguir un dels premis molt importants que s'atribuiran als guanyadors.

Un «ballet» de Robert Gerhard a Londres

La quarta sessió d'una sèrie de concerts, organitzats per la Ràdio oficial de Londres (B. B. C.) i dedicats exclusivament a la música contemporània, oferí una selecció de les millors obres que han estat estrenades en ocasió del festival de la S. I. M. C. a Barcelona. El programa comprengué: L'«Obertura», de Lars-Erik Larsson (Suecia), el «Concert» per a piano de Frank Martin (Suïssa), la partitura per a un ballet «Ariels» de Robert Gerhard i tres fragments de l'òpera «Carles V» d'E. Krenk (Austria). El Concert fou dirigit per Ernest Ansermet (Ginebra) i executat per l'«Orquestra Simfònica de Londres».

DISCOS

El «Panorama americà» de Daniel Amfitatroff, que ofereix «Pathé», vol ésser una espècie de moderna «Simfonia del món nou». Però contràriament al caràcter de Dvora'k, el compositor d'aquest «panorama americà» sembla haver oblidat totalment la seva procedència eslava. La seva música, d'una objectivitat total, reproduïx el soroll de les màquines de l'Amèrica industrial, el seu folklore musical tan variat, el «jazz», el «negro spiritual» i la romanxa havaiana.

Aquesta síntesi musical de l'Amèrica actual és divertida, però es recomana essencialment pel seu dinamisme irresistible. Evidentment, aquest «cocktail» violent de ritmes i de sonoritats reflecteix musicalment unes característiques significatives de la brutal lluita de classes en aquest país.

DE L'UN A L'ALTRE
EL GENDARME. — Mercixerieu tots dos que us detinguéu.
L'ALTRE. — Com es veu que sou quatre i per això abuseu.

Què sóc jo?

Què sóc jo? Què és aquest jo? Una veu, un moviment, una aparició, alguna idea encarnada i visualitzada en l'Etern Enteniment? Cogito, ergo sum. Ah! Pobre ésser pensant, això és molt poca cosa. Segurament sóc, i abans no era; però, d'on? Com? A què? La resposta està al meu entorn, escrita en totes les colors i en totes les formes, pronunciada en tots els tons, de goig i de plany, en l'harmoniosa Natura que té mil figures i mil veus. Però, on són els ulls i les orelles penetrants que desxifren el sentit d'aquesta apocalipsi escrita per Déu? Vivim entre una interminable fantasmagoria i en la cova d'un somni; interminable, perquè l'estel més dèbil, el segle més llunyà, no estan a prop de les seves vores; els sons i moltes visions volen entorn dels nostres sentits; però a Ell, que no somnia i del qual són obra el somni i el que somnio, no el veiem; ni tan sols el sospitem, a no ésser aquells rars instants que ens despertem... Aquest somni, aquest sonnambulisme, és el que a la terra en diem vida, la majoria van despreocupats, com si distingís la mà dreta de l'esquerra; però només són savis els que saben que no saben res.

TOMAS CANLYLE

El manual del perfecte captaire

Per H. F. KANE

Sempre hi ha hagut captaires, des que la civilització existeix. Però no ens ocuparem, en aquest breu manual, dels captaires que coneixen l'ofici llur, que aconseguen de fer-se molt bons jornals i que, doncs, no ens mereixen tanta simpatia com això si no tenen necessitat dels nostres consells. Ens adrecem a tots els nou vinguts de la mendicitat, a tots els qui la crisi, l'atur forçós, la misèria i la incertesa han portat a la necessitat d'allargar la mà. Sense sou, afamats, sense fita, aquests captaires forçats vagabundegen per les ciutats, segueixen camins, viatgen dins dels vagons de mercaderies; llurs dones i llurs infants, sovint, estan obligats a fer la mateixa cosa. Es per tal de fer un servei real a totes aquestes víctimes de la crisi que donem els consells que segueixen.

Per a «fer-se» els qui passen pel carrer

Tractem, en aquest capítol, de la sollicitació de teca o diners dins les principals arteries comercials d'una aglomeració... Les persones que apliquin aquest mètode, caldrà que vagin vestides amb netedat i amb simplicitat; afatades de fresc, emprenderan els seus «clients» eventuals amb una cortesia perfecta. Tractaran d'interessar els transeünts empresos, cridant llur atenció per la decència del seu aspecte i de les seves maneres. Aquest és el cantó més difícil de la qüestió.

Des que l'atac ha reeixit, hom exposa el seu cas amb algunes paraules polides, però convincents, i hom demana menjar, mai diners. Cal, tanmateix, d'évitar a tot preu el mètode practicat tan sovint, i que consisteix a demanar, amb veu de ploríc, «per treure el ventre de pena». Això és una prova d'ignorància i una manca d'habilitat absolutament inadmissibles. Cal sempre demanar dignament un àpat.

Un punt molt important: les dones han d'ésser empreses amb un tacte especial, i cal fer-los l'efecte d'una cortesia suprema.

Als magatzems, fleques, mercats, etc...

Aquestes places fortes han d'ésser reduïdes amb molt de judici. Eviteu de demanar res quan hi ha clients o quan el patró parla amb els seus dependents. Espereu el moment en què res no solliciti particularment l'atenció del patró. Expliqueu en dues paraules que teniu fam, però sempre d'una manera digna, i feu comprendre que us acontentaríeu amb «qualsevol cosa».

Per als qui practiquen aquest segon mètode, no és pas absolutament indispensable que llur abillament sigui una cosa irreprotxable neta i sobria.

La mendicitat al pis

Els mitjans d'acostar-s'hi — per l'escala dels amos o per l'escala de servei — han d'ésser escollits d'una ullada. Amb el ben entès que en la majoria dels casos interessa que sigui l'escala de servei.

He constatat per experiència que les hores més propícies per a presentar-se a la porta dels departaments i demanar menjar són: pel dinar, de dos quarts d'una a la una (el diumenge una mitja hora més tard); pel sopar, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou. A aquestes hores, els llogaters ja han menjat, o estan entestint les postres. Sense comptar el fet que gairebé sempre els queda quelcom dels seus àpats, cal no oblidar que una persona que acaba d'omplir-se l'estómac se sent molt més inclinat a deixar-se entendre pel sollicitant afamat, que no pas una persona que tot just s'asseu a taula.

Les mestresses de casa, sobretot les bones estalviadores que tenen mainada, són les persones més accessibles a les peticions d'aquesta mena. Són elles les qui fan realment caritat, al nostre país. També, doncs, han d'ésser tractades amb el màxim de consideracions i de cortesia per part dels captaires. Sem-

pre és bo, altrament, d'oferi-los els vostres serveis per a petites feines, sobretot en el cas de xalets i casetes amb jardí dels voltants de la ciutat). Adhuc, si els vostres oferiments no són admesos, és un bon sistema per obtenir més fàcilment menjar, algun efecte vell, i fins i tot diners.

Institucions públiques

Algunes captaires s'han especialitzat especialment en aquest sentit i «es fan» sobretot els hospitals, hospicis, institucions religioses de beneficència, etcètera. En general, aquest mètode no és massa recomanable actualment, puix que aqueixes institucions han patit molt els resultats de la crisi.

Diguem, tanmateix, que les institucions catòliques són més hospitalàries que les altres, i que hom no hi pregunta mai la religió del sollicitant, com fan l'Exèrcit de la Salut i les missions protestants. Aci, els donatius (generalment prou magres: sopes poc alimentoses, trossets de pa, etc.), van sempre acompanyats de consells i pregàries «espirituals» que només consolen mediocrement.

Algunes consideracions generals

Com ja hem dit, la netedat i la decència són dues condicions indispensables de l'èxit: impressionen sempre favorablement.

Després d'un refús, no cal mai insistir multiplicant els arguments, regatejant, agafant un to ploranc o patètic. Sobretot, no esdevingueu mai grosser, ni preferiu paraules desabridades en el cas de refús. Hom predisposa d'aquesta manera els «clients» contra tots els captaires, que podrien demanar-los caritat després de vós. Seria, com podeu veure, una manera d'esdevenir noïble per als camarades de patiments.

No invoqueu mai la religió per obtenir menjar, vestits, recer o diners. Els captaires que proven de decidir els seus clients per mitjà de la hipocresia i el sermó, aquests qui freqüenten regularment els quaters generals de l'Exèrcit de la Salut i de diverses missions, representen el tipus més immoral de la nostra professió. Cal no tenir-hi mai confiança, car, en la majoria dels casos, són «indicadors» xerraires al servei de la policia que es fixen en coses de les quals no n'han de fer res.

Recordeu-vos, finalment, que en la nostra qualitat de captaires forçats, representem, en una gran proporció, un producte de les condicions econòmiques, i que, per tant, hem de servir un ideal social que garanteixi una millor existència, tant a nosaltres mateixos com a les generacions que ens seguiran.

—La setmana de les quaranta hores! Jo em pregunto què és el que farà la gent per a ocupar els seus lleures.

CAMISERIA ESPECIALISTA
FITO
EXIT EN LA MIDA
JAUME L. 44
Telèfon 14655

Llegiu cada divendres
LA CORRESPONDENCIA INTERNACIONAL

LA MUSICA

Notícies de tot el món

ENTRE EL 28 I 30 DE MAIG tindrà lloc a Basilea un gran Festival de Música suïssa.

A ALEMANYA S'ESTA FABRICANT actualment la «Nototyp-Rundtatter», una nova màquina d'escriure tipus musicals que es vendrà al preu de 800 marcs. Amb aquesta màquina es poden escriure totes les notes, però cap lletra, de manera que no es poden escriure ni textos ni indicacions dinàmiques, etc. Malgrat del gran avenç que significa aquest nou invent per a la fixació mecànica de la partitura musical, la seva impossibilitat d'escriure lletres constituirà un gran obstacle per a la seva divulgació.

EL FAMOS PIANISTA EMIL VON SAUER EXECUTA a Viena, en el seu 2.000 Concert, tres de les obres més difícils del seu instrument, els concerts de Chopin (en mi menor), de Schumann i de Liszt (en mi bemoll). L'orquestra fou dirigida per Weingartner.

EL JOVE COMPOSITOR HONGARES, LADISLAU LAJTHA ha estrenat a Budapest un ballet en un acte, inspirat en la famosa comèdia d'Aristòfanes, «Lysistrata».

L'ASSOCIACIO «PRO MUSICA», A ZURIC, donà en el seu últim concert un programa molt interessant d'obres contemporànies. Dues obres de Hindemith, la seva «Música fúnebre» per a viola i orquestra de corda, i la «Música de cambra, núm. 3» van ini-

Societat Espanyola de Carbur Metàlics

Correus: Apartat 190 BARCELONA Telèfon 73013
Telegr: «Carburos» Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya). OXIGEN 99 % DE PURESIA: Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova. AGENT DISSOLT: Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova. FERRO MANDONES I FERRO SILICI. SO-CARRIMAT I SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits. CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica. GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, material per a la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

Narració d'un testimoni presencial de la «Commune»

EL 18 DE MARÇ

per H. LISSAGARAY

El 18 de març, a les tres del matí, les tropes de xoc, sense queviures, sense motxilles, s'escamparen en totes direccions, per la muntanyola de Chaumont, per Belleville, pel faubourg del Temple, per la Bastilla, per l'Hotel de Ville, per la plaça de Saint-Michel, pel Luxemburg, pel districte tretze, pels Invàlids. El general Susbielle, que es dirigeix a Montmartre, comanda dues brigades — sis mil homes, aproximadament —. El barri dorm. La brigada de Paturel ocupa, sense disparar un tret, el molí de la Galette. La brigada de Leconte s'apodera de la torre de Solferino i només hi troba un facciós, Turpin. Aquest cala la baioneta, els gendarmes l'estenen a terra, corren al lloc del carrer de Rosiers, s'apoderen de tots els guàrdies i els tiren als soterranis de la torre. A les Altures de Chaumont, a Belleville, els canons són sorpresos de la mateixa manera. El Govern ntriomfa en tota la línia; d'Aurelles envia als pe-

laire, dones i nens, desemboquen pel flanc oposat, pel carrer de Rosiers. Leconte, assetjat, dona per tres vegades l'ordre de fer foc. Els seus homes romanen amb l'arma dreta. La multitud se'ls uneix, fraternitza amb ells, deté Leconte i els seus oficials.

Els soldats, els quals Leconte acaba de tancar a la torre, volen afusellar-lo. Els guàrdies nacionals aconseguen arrencar-los de llurs mans i amb grans dificultats — la multitud el pren per Vinoy — el porten amb els seus oficials, al Chateau Rouge, caserna general dels batallons de Montmartre. Allí se li demana que faci evacuar les

tres propietats. Alguns homes obcecats que solament obeeixen uns quants caps amagats, dirigeixen contra Paris canons que havien estat sostrets als prussians. Com que aquesta acusació d'indelicadesa referent als prussians no sublevava ningú, tot el ministeri acut al seu auxili: «Circula l'absurd rumor que el Govern prepara un cop d'Estat. Allò que ha volgut i vol és acabar amb un Comitè insurrecte, els membres del qual només representen les doctrines comunistes i que portaran Paris al saqueig i França a la tomba.» Aquestes evocacions de Juny feran llàstima. Els batallons de l'ordre haurien pogut arrencar un seriós contingent; hi acudiren només de 500 a 600 homes.

Thiers i el seu Govern s'havien refugiat al Ministeri d'Afers estrangers. Quan s'assabentà de la desbandada de les tropes, donà ordre de fer-les replegar cap al Camp de Mart. Abandonat pels batallons burgesos, parlà d'evacuar Paris, d'anar a refer un exercit a Versalles, antiga idea girondina, proposada a Carles X per Marmont, a Lluís Felip, a l'Assemblea del 48 i que tan bé havia resultat al general austriac Windischgrätz. Alguns ministres aixecaren el crit, volien que es conservessin alguns punts, l'Hotel de Ville, les casernes ocupades per la brigada de Deroja, l'Escola militar, i que es prenguessin possessions al Trocadero. L'homenet només volgué escoltar una parta textrem, i decidí que s'evacués tota la ciutat, adhuc els forts del Sud, tornats pels prussians quinze dies abans. Cap allà a les tres, els batallons populars del Gros Caillon desfilaron per davant l'Hotel de Ville, amb clarins i tambors al davant. Els ministres es cregueren perduts (3). Thiers fugí per una escala secreta i fugí cap a Versalles, tan fora de si, que, en arribar al pont de Sèvres, donà per escrit l'ordre d'evacuar el mont Valérien.

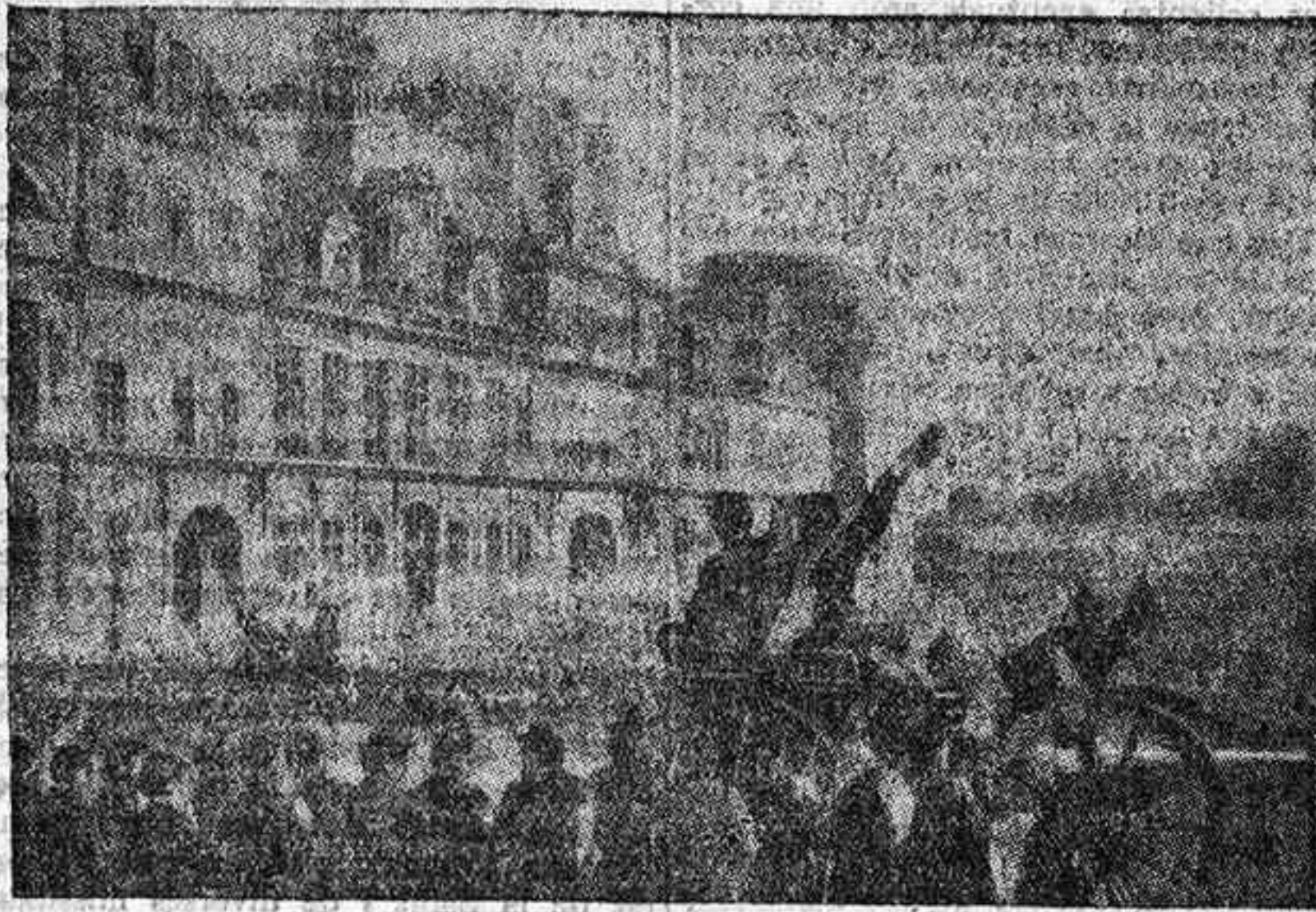
A l'hora que ell fugia, els batallons federats no havien intentat res contra ningú. L'agressió del matí sorprené el Comitè Central, com a tot Paris. La vigília, a la nit, el Comitè s'havia separat, com de costum, i s'havia donat cita per al 18, a les onze de la nit, darrera la Bastilla, a l'escola del carrer Basfroi, ja que la plaça de la Corderie, especialment vigilada per la policia, havia deixat d'ésser lloc segur. Des del 15 de març, noves eleccions havien aportat alguns col·legues al Comitè Central, que n'havia nomenat un altre de Defensa. En rebre la notícia de l'atac, es trobaven reunits una dotzena de membres, assaltats per un sens fi de peticions, de reclamacions, aclaparats de presoners que els portaven de tot arreu. No arribaren informes precisos fins a les dues de la tarda. Varlin s'ocupava de Batignolles; Bergeret, de Montmartre; Duval, del Panteó; Pindy, en el III; Faltot, al carrer de Sèvres; Ranvier i Brunel, sense pertànyer al Comitè, agitaven Belleville i el districte X. Aleshores pogué tragar-se quelcom que s'assemblés a un pla per tal de fer convergir els batallons a l'Hotel de Ville, i els membres del Comitè Central es dispersaren en tots sentits.

Els batallons estaven, per descomptat, en pleu, però no es movien. Els barris revolucionaris, que temien un retorn amb caràcters d'ofensiva, que ignoraven l'extensió total de la victò-

ria, s'atrinxeraven rigorosament i es mantenien estacionaris. Ningú no sortia de Montmartre, immens formiguer de guàrdies que venien a buscar notícies i de soldats a la desbandada, per als quals es feien col·lectes, perquè no havien tastat res des del matí. Prop de dos quarts de quatre, algú anà a dir al Comitè de Vigilància, establert al carrer Clignancourt, que el general Leconte es trobava en gran perill. Un grup de soldats rodejava el Chateau Rouge i exigien l'execució immediata del general. Els membres d'aquest Comitè: Ferré, Bergeret, Jaclard, enviaren immediatament al comandant del

La seva arribada ho decidí tot. Només se sent un crit: «Mori!». Alguns oficials de la Guàrdia volen lluitar; un capità garibaldí, un hèrcules, Herpin Lacroix, s'arrapa a les parets del passadís. La gent el maltracta, força l'entrada, Climent Thomas és precipitat cap al jardí que s'estén a espatlles de la casa. Les bales el segueixen. Cau a terra. Encara no ha mort, i ja els soldats del 88 fan saltar les finestres de l'habitació on està el general Leconte, arrossegant aquest cap al jardí, on les bales el maten. Immediatament el futor s'apava. Encara queden deu oficials; ningú no els amenaça. En arribar la nit són conduïts al Chateau Rouge, on Jaclard els posa en llibertat.

A l'estació d'Orleans, a la mateixa hora, la multitud detenia un general en uniforme de gala. La gent creia que havia agafat d'Aurelles. Era Chanzy. L'equivocació podia ésser mortal. Alguns oficials federats, un adjunt del districte

Proclamació de la «Commune» a la plaça de l'Ajuntament de Paris, pels membres del Comitè central de la Guàrdia nacional

riòdies una proclama de vencedor, que es publica en alguns fulls de la nit.

Només faltaven cavalls i temps per a fer el canvi d'aquesta victòria. Vinoy calla, ho havia oblidat. Fins a la nit no començaren a enganxar algunes peces d'artilleria; moltes d'elles estaven desmuntades, faltades d'armons.

Mentrestant, els faubourgs desperten. S'obren les tendes matinals. Al voltant de les lleteries, davant les tendes de vins, es parla en veu baixa; les gents s'assenyalen els uns als altres, els soldats, les metralladores enfilades sobre les vies populoses; a les parets, un pasquí encara humit, signat per Thiers i els seus ministres. Parlen del comerç paralizat, de les comandes suspeses, del capital espantat: «Habitants de Paris, en interès vostre, el Govern està resolt a obrar. Que els bons ciutadans se separin dels dolents, que ajudin la força pública. Amb això prestaten un servei a la pròpia República», diuen els senyors Pouyer-Quertier, de Larcy, Dufaure i altres republicans. El final és una frase del desembre del 51: «Els culpables seran lliurats a la justícia. Cal, de totes passades, que reneixi l'ordre, íntegre, immediat, inalterable...» Es parlava d'ordre, anava a córrer la sang.

Les primeres que es llançaren foren les dones, igual que en les jornades de la Revolució. Les del 18 de març, entrenades pel setge — els havia correspost doble racció de misèria —, no esperaren llurs homes. Rodegen les metralladores, increpen els caps de peça: «Es indigna: Què féu ací?» Els soldats callen. De vegades, un oficial diu: «Vaja, bones dones, marxeu d'ací!» La veu no és adusta; les dones es queden. De sobte, sona un toc d'atenció. Alguns guàrdies nacionals han descobert dos tambors al lloc del carrer Doudeauville i recorren el districte divuité. A les vuit, són tres-cents, entre guàrdies i oficials, els que pugen pel Boulevard Ornano. Un lloc de soldats del 88, surt. La gent els crida: «Visca la República!» Segueixen endavant. El lloc del carrer Dejean se'ls uneix, i amb la culata a l'aire, soldats i guàrdies confosos, pugen pel carrer Muller, que condueix a les muntanyoles, guàrdies per aquest costat pels soldats del 88. Aquests, en veure llurs camarades barrejats amb els guàrdies, fan senyals que s'apropin, que els obriran pas. El general Leconte es dona compte del seu moviment, els fa substituir pels agents urbans, els llança a la torre Solferino, i afegeix: «Ja aranjarem comptes!» A penes han tingut temps de fer alguns disparats. Guàrdies i soldats franquegen el parapet; gran nombre d'altres guàrdies, amb el fusell en-

altures. Ell signa l'ordre sense vacillar, com féu el 48 el general Brea (1). L'ordre és portada als oficials i soldats que ocupen encara el carrer de Rosiers. Els soldats reten llurs fusells i criden: «Visca la República!» Tres salves de canó anuncien a Paris la presa de les altures.

A l'esquerra de Leconte, el general Paturel ha intentat inútilment fer descendir pel carrer Lepic alguns dels canons del molí de la Galette. La multitud deté els cavalls, talla les regnes i torna a conduir els canons a les muntanyoles. Els soldats que guarden la part baixa del carrer, la plaça Blanche, han aixecat enlaire llurs fusells. A la plaça Pigalle, el general Susbielle dona ordre de carregar sobre la multitud, que s'apinya al carrer Houdon. Intimidats pels crits de les dones, els caçadors fan retrocedir llurs cavalls a regnes, i done nmotiu a riure la gent. Un capità es llança, sabre en mà, feix un guàrdia i cau, cosit a trets. Els gendarmes que obren el foc darrera de les barraques del boulevard, en són desallotjats. El general Susbielle desapareix. Vinoy, situat a la plaça de Clichy, gira les regnes. Una setantena de gendarmes presoners són conduïts a l'alcaldia de Montmartre (2).

A la muntanyola de Chaumont, a Belleville, al Luxemburg, el poble havia detingut també i recobrat els seus canons. A la Bastilla, on el general Le Fló està a punt d'ésser fet presoner, la Guàrdia nacional fraternitza amb els soldats. Hi ha a la plaça un moment de gran silenci. Darrera d'un taüt que ve de l'estació d'Orleans, un vell, amb el cap descobert, al qual acompanya un llarg seguici: Victor Hugo conduït al Père Lachaise el cos del seu fill Carles. Els federals presenten armes i entrenobren les barricades per tal de deixar pas a la glòria i a la mort.

L'agressió rebutjada

A les onze, el poble ha dominat l'agressió a tots els llocs, ha conservat gairebé tots els seus canons — dels troncs dels cavalls només se'n han emportat deu —, s'ha apropiat de milers de fusells. Els batallons federats estan en pen; als faubourgs la gent arrenca les pedres dels carrers.

Des de les si del matí, d'Aurelles de Paladine tocava inútilment a sometent als barris del centre. Batallons en altre temps arxivacionaris, no enviaven ni una vintena d'homes a la cita. Tot Paris, en llegir els cartells, havia dit: «Això és el cop d'Estat». A migdia, d'Aurelles i Picard fan repicar fort: «El govern us crida a defensar les vostres llars, les vostres famílies, les vos-

Jules Varice, per Paul Kléber.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

LIBERTÉ — ÉGALITÉ — FRATERNITÉ

COMMUNE DE PARIS

LE PEUPLE DE PARIS

AUX SOLDATS DE VERSAILLES

FRÈRES!

L'heure du grand combat des Peuples contre leurs oppresseurs est arrivée!

N'abandonnez pas la cause des Travailleurs

Faites comme vos frères du 18 Mars!

Unissez-vous au Peuple, dont vous faites partie!

Laissez les aristocrates, les privilégiés, les bourgeois de l'humanité se défendre eux-mêmes, et le règne de la Justice sera facile à établir.

Quittez vos rangs!

Entrez dans nos demeures.

Venez à nous, au milieu de nos familles. Vous serez accueillis fraternellement et avec joie.

Le Peuple de Paris a confiance en votre patriotisme.

VIVE LA RÉPUBLIQUE!

VIVE LA COMMUNE!

3 prairial an 79

LA COMMUNE DE PARIS.

Chateau Rouge l'ordre de vetllar pel presoner. Quan arribà aquesta ordre acabaven d'emportar-se'l.

Execució dels generals

Leconte demanava insistentment d'ésser conduït a presència del Comitè Central. Els caps de lloc, que desconfien pels crits, volien eludir tota responsabilitat i no coneixien altre Comitè que el del carrer Rosiers, decidiren traslladar-li el general i els seus oficials. Hi arribaren prop de les quatre, creuant per entremig d'una multitud terriblement irritada. Ningú no els maltractà, no obstant. El general quedà custodiat en una reduïda habitació de l'entresol; els oficials són deixats al primer pis, on troben alguns de llurs camarades, igualment presoners. Es reproduïxen les escenes del Chateau Rouge. Els soldats, frenètics, criden: «Mori!». Els oficials de la Guàrdia Nacional s'esforcen per contenir-los, atraquen la porta, els diuen: «Espereu el Comitè!»

Quin? El Comitè Central està en un altre extrem de Paris. El Comitè del carrer de Paris es troba materialment dispersat; alguns dels membres estan al Comitè de Vigilància de la calçada de Clignancourt; d'altres, a l'alcaldia, on el comandant Dardelles, Raoul Rigault i Paschal Grousset discuteixen amb l'alcalde Clemenceau, molt descontent de tot el que ocorre. Però la paraula Comitè té un poder màgic; gràcies a ella, s'aconsegueix posar sentinelles i apaivagar quelcom la colera general.

Cap allà a dos quarts de cinc, un rumor empena el carrer, i, llançat per una tromba, un home de barba blanca és llançat contra una casa. És Climent Thomas, l'home del juny del 48, el que havia injuriat els batallons populars, el que féu encara més que Ducrot per deshonrar la Guàrdia Nacional. Reconegut, detingut al carrer dels Màrtirs, on inspeccionava una barricada, ha pujat la muntanyola enmig d'una espantosa cridòria. Irònic atzar de les revolucions, que deixa fugir el tauró i lliura la granota a la venjança!

ratorzè, Leo Melliet, s'interposen, el protegeixen, el posen en seguretat a la presó del sector, on es troba el general Langourian, també detingut. No hi havia manera d'alliberar, sense greu risc, els generals; però el diputat Turquet, que acompanyava Chanzy, fou alliberat.

A poc a poc els batallons federats prenen l'ofensiva. Brunel encercla la caserna del Príncep Eugeni (4) ocupada pel 120 de línia, disposat a fraternitzar. Les portes es deixaren forçar. El comandant, voltat d'oficials, volia permetre's encara certes infules. Brunel fa tancar tota aquella gent. D'allí baixa pel carrer del Temple a l'Hotel de Ville. Pindy s'encaminava cap al mateix lloc pel carrer Vieille-du-Temple, i Ranvier pels molls.

La impremta nacional queda presa a les cinc. A les sis, la multitud assalta les portes de la caserna Napoleó. De la caserna surt una descàrrega que fa caure tres persones. Els soldats eriden per les finestres: «Visca la República!» Són els gendarmes els que han disparat! Després, obren les portes i lliuren els fusells (5).

A dos quarts de vuit la gent encercla l'Hotel de Ville. Els gendarmes que l'ocupen fugen pel soterrani de la caserna Lobau. Prop de dos quarts de nou, Juli Ferry i Vabre, totalment abandonats per llurs homes i pel Govern, que els ha deixat sense ordres, al seu torn també es retiren. Poc després desemboca a la plaça la columna Brunel i pren possessió de l'Ajuntament, negre i desert. Brunel fa encendre l'enllumenat de gas i hissar la bandera roja a la torre.

Gestió dels alcaldes

Els alcaldes i molts adjunts s'havien reunit ja durant tota la jornada a l'alcaldia de la Borsa. Desorientats pel sobtat atac, esperaven informes i instruccions. Cap allà a les quatre nomenaren una delegació que es posés en comunicació amb el Govern. Thiers havia desaparegut; Picard no els féu cas; d'Aurelles es rentà les mans en tot aquest afer i digué que els advocats

(Passa a la pàg. 11)